

adviesrapport

Activiteitenplan realisatie woonwijk Opbroek-Oost, Rijssen

Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet natuurbescherming

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen-Holten

Status

Definitief

Zuiderzeelaan 53
8017 JV Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Activiteitenplan realisatie woonwijk Opbroek-Oost, Rijssen

Subtitel

Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet natuurbescherming

Projectcode	Datum	Status
21-072	14 oktober 2022	Definitief

Auteur(s)

R. (Rutger) Olthof & R. (Rienk) Apperloo

Modellering & GIS

M. (Mark) Boerhof

Tweede lezer

M. (Marco) van der Sluis

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen-Holten

©Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Olthof, R. & R. Apperloo (2022). Activiteitenplan realisatie woonwijk Opbroek-Oost, Rijssen. Ontheffingsaanvraag ruimtelijke ingrepen Wet natuurbescherming. Rapport 21-072. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Algemene informatie	5
1. Werkzaamheden en planning	6
1.1 Beschrijving plangebied	6
1.2 Werkwijze te verrichten werkzaamheden	7
1.3 Planning werkzaamheden	7
2. Verbodsartikelen	9
2.1 Verbodsartikelen soorten van Vogelrichtlijn (buiserd, huismus, steenuil, kerkuil, torenvalk, boerenwaluw en oeverwaluw)	9
2.1.1 Verbod op het doden of vangen van vogels	9
2.1.2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	9
2.1.3 Verbod op het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels	9
2.1.4 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	9
2.2 Verbodsartikelen nationaal beschermde soorten in bijlage A van de Wet natuurbescherming (steenmarter, bunzing en egel)	9
2.2.1 Verbod op het opzettelijk doden of vangen van dieren	9
2.2.2 Verbod op het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen	10
2.2.3 Verbod op het opzettelijk plukken, verzamelen, afplukken, onwortelen en vernielen van planten	10
3. Inventarisatie	11
3.1 Methode inventarisatie	11
3.1.1 Literatuuronderzoek	11
3.1.2 Quickscanonderzoek	11
3.1.3 Vogelonderzoek	11
3.1.4 Steenmarter, bunzing en egel	13
3.2 Actualiteit inventarisatiegegevens	14
3.3 Locatie inventarisatie	14
4. Functie plangebied	15
4.1 Leefgebied, nest- en verblijfplaatsen	15
4.1.1 Huismus	15
4.1.2 Boerenwaluw	15
4.1.3 Oeverwaluw	15
4.1.4 Egel	16
4.1.5 Bunzing	17
4.1.6 Steenmarter	17
4.1.7 Buiserd	18
4.1.8 Torenvalk	19
4.1.9 Kerkuil	19
4.1.10 Steenuil	19
4.2 Foerageergebied en migratieroutes	20

4.2.1	Huismus	20
4.2.2	Bunzing, egel en steenmarter	20
4.2.3	Buizerd, torenvalk, kerkuil en steenuil	20
4.2.4	Boerenwaluw en oeverwaluw	20
4.3	Omgevingscheck	20
4.3.1	Huismus	20
4.3.2	Bunzing, egel en steenmarter	21
4.3.3	Torenvalk, kerkuil en steenuil	21
4.3.4	Buizerd	21
4.3.5	Boerenwaluw en oeverwaluw	22
5.	Effecten	23
5.1	Effecten werkzaamheden	23
5.1.1	Huismus	23
5.1.2	Egel	23
5.1.3	Bunzing en steenmarter	24
5.1.4	Buizerd	24
5.1.5	Torenvalk	25
5.1.6	Kerkuil	25
5.1.7	Steenuil	25
5.1.8	Boerenwaluw en oeverwaluw	27
5.2	Gunstige staat van instandhouding	27
5.2.1	Lokale staat van instandhouding	27
5.2.2	Afbreuk staat van instandhouding	28
6.	Maatregelen	29
6.1	Maatregelen	29
6.1.1	Algemeen	29
6.1.2	Preventief verwijderen torenvalknest en buizerdnest	29
6.1.3	Verwijderen beplanting, ruigtes en kappen bomen	30
6.1.4	Bouwrijp maken plangebied	30
6.1.5	Verwijderen zanddepot (met oeverwaluwkolonie)	30
6.1.6	Sloop verspreid staande agrarische schuurtjes	31
6.1.7	Sloop opstellen op het erf Oosterhofweg 127	31
6.1.8	Realiseren vervangend leefgebied en nest- en verblijfplaatsen	31
6.2	Locatie maatregelen	32
6.3	Effectiviteit maatregelen	33
7.	Alternatieven en belang	34
7.1	Alternatieve locatie	34
7.2	Alternatieve inrichting en werkwijze	34
7.3	Alternatieve planning	34
7.4	Belang	35
	Geraadpleegde bronnen	36

Bijlagen

- Bijlage 1 - Voorlopige inrichtingsschets
- Bijlage 2 - Vastgestelde natuurwaarden
- Bijlage 3 - Locaties permanente voorzieningen
- Bijlage 4 - Beschrijving vervangende voorzieningen

Algemene informatie

Projectnaam: realisatie woonwijk Opbroek-Oost in Rijssen

Aanvrager: Gemeente Rijssen-Holten

Gemeente Rijssen-Holten heeft het voornemen om woonwijk Opbroek-Oost in Rijssen te realiseren. Hiervoor wordt het plangebied bouwrijp gemaakt en worden bestaande schuurtjes, vegetatie en enkele bomen verwijderd. Het voornemen is om in het najaar van 2022 te beginnen met het bouwrijp maken van het plangebied. Op de lange termijn wordt ook de bebouwing aan de Oosterhofweg 127 gesloopt.

In dit activiteitenplan gaan we in op de steenmarter, bunzing, egel, steenuil, kerkuil, buizerd, torenvalk, huismus, boerenwaluw en oeverwaluw waarvoor ontheffing nodig is. Op basis van het uitgevoerde onderzoek verwachten we geen overige soorten waarvoor ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming nodig is (zie quickscan natuurtoets: Olthof & Lindhout (2022) welke separaat is bijgevoegd bij deze aanvraag).

1. Werkzaamheden en planning

1.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied is circa 89 hectare groot en is gelegen in het buitengebied ten oosten van Rijssen. Het plangebied bestaat uit agrarische gronden, erven met bebouwing, enkele verspreid staande schuurtjes, bomenlanen en graslanden. Permanent oppervlaktewater is aanwezig in de vorm van waterhoudende sloten. In figuur 1.1 is het plangebied weergegeven. De gemeente Rijssen-Holten heeft het voornemen om woonwijk Opbroek-Oost te realiseren en het plangebied bouwrijp te maken.

Figuur 1.1 Het plangebied (rood omlijnd) en de te amoveren stallen en schuurtjes (geel omlijnd). Bron kaartondergrond: PDOK.

1.2 Werkwijze te verrichten werkzaamheden

Bij de voorgenomen ontwikkeling wordt in het plangebied een nieuwe woonwijk gerealiseerd genaamd 'Opbroek Oost'. Opbroek Oost is gelegen ten oosten van Opbroek Noord en Zuid. Om woningbouw binnen het plangebied mogelijk te maken wordt het grootste deel van het gebied bouwrijp gemaakt, waarbij de agrarische functie van het gebied wordt opgeheven. De bomenrijen aan de wegen Oosterhofweg, Elsmaten, Witmoesdijk en Groteboersdijk blijven behouden. Schuurtjes en opstallen op agrarische percelen worden geamoveerd (gele stippen in figuur 1.1) en sloten en greppels worden gedempt. De bedrijfsactiviteiten op het erf Oosterhofweg 127 (geel omlijnd in figuur 1.1) worden na 2025 beëindigd, waarbij waarschijnlijk de stallen en schuren gesloopt worden. De woningen en woonfunctie op dit erf blijven wel behouden. Ook de woonfunctie en bebouwing op andere erven blijven behouden.

De voorgenomen werkzaamheden betreffen in chronologische volgorde:

1. Verwijderen van beplanting en bomen;
2. Verwijderen agrarische schuurtjes;
3. Graafwerkzaamheden t.b.v. nieuwe waterlopen en waterpartijen;
4. Graafwerkzaamheden t.b.v. de bouwstraten;
5. Start bouw woningen;
6. Omvormen bouwstraten naar woonstraten;
7. Aanleg beplantingen en speelterreinen.

In de toekomstige situatie wordt een woonwijk opgezet met een groenblauw karakter. Onder meer watergangen en groenvoorzieningen worden gerealiseerd. Er worden circa 500 woningen gebouwd van verschillende woningtypes. De woningen worden natuurinclusief gebouwd d.w.z. dat voorzieningen voor gebouwbewonende soorten als huismus, gierwaluw en vleermuizen in de nieuwbouw worden aangebracht. Het is nog onbekend op welke wijze natuurinclusief wordt gebouwd. Het natuurinclusief bouwen gebeurt aan de hand van een puntensysteem. Het puntensysteem voor het natuurinclusief bouwen wordt geborgd in het bestemmingsplan. De voorlopige planschets is weer-gegeven in bijlage 1.

1.3 Planning werkzaamheden

Het bouwrijp maken van het plangebied vindt gefaseerd plaats. Er wordt begonnen met fase 1 en 2. Na het afronden van fase 1 en 2 volgen fase 3 en 4. Fase A is afhankelijk van de vraag naar woningen op deze plek. In figuur 1.2 is de fasering op kaart weergegeven.

Er wordt eind 2022 gestart met het verwijderen van beplanting en bomen en het slopen van een agrarische schuurtje in het gebied van fase 1 en 2. Vervolgens vinden het gebied van fase 1 en 2 de overige werkzaamheden vanaf medio 2023 plaats, zoals genoemd in paragraaf 1.2 plaats. Dit herhaalt zich voor het gebied van fase 3 en 4, waar de werkzaamheden vanaf september 2026 starten.

De totale doorlooptijd van het bouwrijp maken van het hele plangebied duurt naar verwachting enkele jaren. De verwachting is dat in 2023 gestart wordt met de bouw van de eerste woningen in het gebied van fase 1 en 2 en dat alle woningen binnen het hele plangebied in 2028 gereed zijn. De stallen en schuren op het erf Oosterhof 127 worden naar verwachting in 2026/2027 gesloopt.

Ontheffingsplichtige werkzaamheden op de locaties waar egel, steenmarter en bunzing worden verwacht, worden alleen uitgevoerd in september-oktober (eventuele uitloop in november mits

weersomstandigheden dusdanig gunstig zijn dat egel nog niet in winterslaap gaat). Ontheffingsplichtige werkzaamheden op de locaties met nest- en roestplaatsen van steenuil, kerkuil, buizerd, torenvalk, huismus, boerenwaluw en oeverwaluw worden buiten het broedseizoen uitgevoerd of ongeschikt gemaakt. De geschikte periode hiervoor is globaal 1 september – 1 februari.

Een ontheffing wordt aangevraagd voor een periode van 8 jaar (september 2022 tot en met september 2030). Hierbij wordt rekening gehouden met voorbereidende werkzaamheden, het op de lange termijn slopen van het erf Oosterhofweg 127 en een eventuele uitloop van werkzaamheden als gevolg van onvoorziene omstandigheden.

Figuur 1.2 Fasering van de werkzaamheden binnen het plangebied (rood omlijnd). Er wordt gestart met de fase 1 (bruin) en 2 (paars). Na afronding van fase 1 en 2 volgt fase 3 (blauw) en 4 (groen). Uitvoering fase A (roze) is onbekend en afhankelijk van de vraag naar woningen.

2. Verbodsartikelen

2.1 Verbodsartikelen soorten van Vogelrichtlijn (buiserd, huis-mus, steenuil, kerkuil, torenvalk, boerenzwaluw en oever-zwaluw)

2.1.1 *Verbod op het doden of vangen van vogels*

Niet van toepassing.

2.1.2 *Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen*

Wel van toepassing. Bij de werkzaamheden gaan nest- en/of roestplaatsen van buiserd, huismus, steenuil, kerkuil, torenvalk, boerenzwaluw en oeverzwaluw verloren of raken deze ongeschikt.

2.1.3 *Verbod op het rapen en onder zich hebben van eieren van vogels*

Niet van toepassing.

2.1.4 *Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort*

Wel van toepassing. Bij de werkzaamheden worden mogelijk vogels verstoord, omdat de werkzaamheden deels binnen het broedseizoen van bovengenoemde soorten uitgevoerd worden. Van verstoring op broedende exemplaren is naar verwachting geen sprake, omdat de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd of de nestplaatsen voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt worden gemaakt.

2.2 Verbodsartikelen nationaal beschermde soorten in bijlage A van de Wet natuurbescherming (steenmarter, bunzing en egel)

2.2.1 *Verbod op het opzettelijk doden of vangen van dieren*

Niet van toepassing.

2.2.2 *Verbod op het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen*

Wel van toepassing. Door uitvoering van de beoogde plannen worden leefgebied en verblijfplaatsen van steenmarter, bunzing en egel beschadigd/ weggehaald.

2.2.3 *Verbod op het opzettelijk plukken, verzamelen, afplukken, ontwortelen en vernielen van planten*

Niet van toepassing.

3. Inventarisatie

3.1 Methode inventarisatie

3.1.1 Literatuuronderzoek

Om de aanwezige of te verwachten beschermde waarden binnen het plangebied in beeld te brengen is gestart met een literatuuronderzoek. Hierbij is onderzocht of beschermde soorten bekend zijn in of in de directe omgeving van het plangebied. Hiervoor is onder andere gebruik gemaakt van het eerder uitgevoerde quickscanonderzoek van Jansen (2020), de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en verspreidingsatlassen van diersoorten als die van Douma et al. (2011).

3.1.2 Quickscanonderzoek

De verzamelde informatie uit het literatuuronderzoek vormt de basis voor een veldbezoek op 10 februari 2021 (-2 °C, half bewolkt, droog, weinig wind) is uitgevoerd. Tijdens het veldbezoek is het plangebied (zie figuur 1.1) geïnspecteerd alsmede de directe omgeving (50 meter rondom het plangebied), waarbij aandacht is besteed aan beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming. De te slopen bebouwing is aan de binnen- en buitenzijde geïnspecteerd op de aanwezigheid van sporen. Op basis van het uitgevoerde literatuuronderzoek en het quickscan veldbezoek is beoordeeld welke beschermde soorten (mogelijk) aanwezig zijn en waarvoor aanvullend onderzoek nodig is.

3.1.3 Vogelonderzoek

Huismus

Onderzoek naar huismus is conform het kennisdocument huismus uitgevoerd (BIJ12, 2017b). Hiervoor zijn twee dagbezoeken gebracht in de periode april-half mei 2021 (zie tabel 3.1). Dit is voor deze soort het optimale inventarisatiemoment. Het eerste bezoek is uitgevoerd op 19 april. Het tweede bezoek is gestart op 4 mei maar werd afgebroken wegens ongunstige weersomstandigheden. Het bezoek is hervat en afgerond op 7 mei. Tijdens de huismusbezoeken is het aantal broedgevallen vastgesteld door te letten op nestindicerend gedrag, zoals zingende mannetjes, nestbouw of het transport van voedsel. Tijdens de overige veldbezoeken voor vleermuizen en overige vogels met jaarrond beschermde nesten zijn aanvullende waarnemingen van huismus genoteerd. De huismusbezoeken zijn uitgevoerd door één persoon.

Steenuil en kerkuil

Om territoria van steenuil en kerkuil goed in beeld te krijgen zijn in totaal drie nachtelijke bezoeken en één dagbezoek uitgevoerd, conform het kennisdocument van steenuil en kerkuil (BIJ12, 2017c; BIJ12, 2017d). De nachtelijke bezoeken vonden plaats op 9 en 23 maart en 13 april. Tijdens de bezoeken zijn steenuilen tot roepen aangespoord middels het afspelen van de territoriumroep met

geluidboxjes. Waarnemingen zijn genoteerd op veldkaarten en later geclusterd op een verzamelkaart. Tijdens het dagbezoek op 29 maart zijn de potentiële nestplaatsen (zoals nestkasten en schuren) geïnspecteerd op (sporen van) uilen. Aan de hand van de locaties van nestplaatsen is bepaald of er mogelijk sprake is van essentieel foerageergebied binnen het plangebied. Tijdens de overige veldbezoeken voor vleermuizen en overige vogels met jaarrond beschermde nesten zijn aanvullende waarnemingen van uilen genoteerd. Het uilenonderzoek is uitgevoerd door één, en eenmalig door twee personen. Aanvullend op het veldonderzoek is navraag gedaan bij de lokale uilenwerkgroep 'de Katoelenkiekers'. De Katoelenkiekers hebben in de omgeving van het plangebied meerdere steen- en kerkuilkasten opgehangen die jaarlijks gemonitord worden.

Aanvullend is op 14 maart 2022 de geschiktheid aan foerageergebied rondom vastgestelde nestplaatsen van steenuil in kaart gebracht. Een afstand van 200 meter rondom de nestplaats wordt doorgaans aangehouden als gebied waarbinnen door steenuil gevoerageerd wordt en essentieel is (BIJ12, 2017h). Daarom is binnen een straal van circa 200 meter rondom vastgestelde nestplaatsen het landgebruik vlakdekkend in kaart gebracht.

De geschiktheid van percelen als foerageergebied is als volgt ingedeeld:

Optimaal foerageergebied

- Braakliggende terreinen
- Houtwallen, singels en ruigtes
- Paardenweides

Marginaal geschikt foerageergebied

- Maisakkers
- Grasland

Ongeschikt foerageergebied

- Bouwrijp gemaakt grond
- Bebouwing

Boerenwaluw

Om de aan- of afwezigheid van boerenwaluwnesten aan te tonen/ uit te kunnen sluiten zijn in de periode van 1 juni tot en met augustus 2021 twee inventarisatiemomenten uitgevoerd. Volgens de onderzoekrichtlijnen van Sovon dienen minimaal 10 dagen tussen beide bezoeken te zitten (Sovon, 2022). De bezoeken zijn op 10 juni en 6 juli 2021 uitgevoerd. Tijdens de bezoeken is gelet op de aanwezigheid van sporen en exemplaren van boerenwaluw. Hierbij zijn alle erven onderzocht omdat de toekomstige plannen mogelijk een effect hebben op de daar nestelende boerenwaluwen. Aanvullend is op 18 mei 2022 bij de bewoner van het erf Oosterhofweg 127 navraag gedaan om het exacte aantal boerenwaluwnesten in beeld te krijgen. Middels foto's zijn deze doorgegeven aan Ecogroen.

Buizerd en torenvalk

Voor buizerd en torenvalk is onderzoek naar het gebruik van potentiële nestplaatsen uitgevoerd op basis van het kennisdocument van buizerd (BIJ12, 2017a). Voor torenvalk bestaat geen kennisdocument. Door middel van vier gerichte veldbezoeken is de functie van potentiële nesten voor buizerd en torenvalk vastgesteld. Deze bezoeken hebben overdag na zonsopkomst plaatsgevonden in de periode half maart tot en met juli, met een tussenperiode van minimaal 10 dagen (zie tabel 3.1). Bij het onderzoek is gelet op verse takken (oplichtend breukvlak), alarmerende ouders, poepsporen, prooiresten en ruiveren. De bezoeken zijn door één persoon uitgevoerd, in combinatie met het onderzoek naar overige broedende vogels en grondgebonden zoogdieren.

Het aanbieden van kunstmatige alternatieve broedgelegenheden, zoals kunstnesten, is geen geschikte maatregel om te compenseren voor het verlies van een buizerdnest, omdat het gebruik van kunstmatige nesten door buizerd onvoldoende bewezen is. Op 14 maart 2022 heeft een veldbezoek plaatsgevonden om binnen een straal van 1 kilometer rondom de vastgestelde nestplaatsen van buizerd alternatief nestgelegenheid (geschikte nestbomen) in kaart te brengen. Geschikte nestbomen zijn oude naald- of loofbomen met een hoogte vanaf 10 meter tot 27 meter.

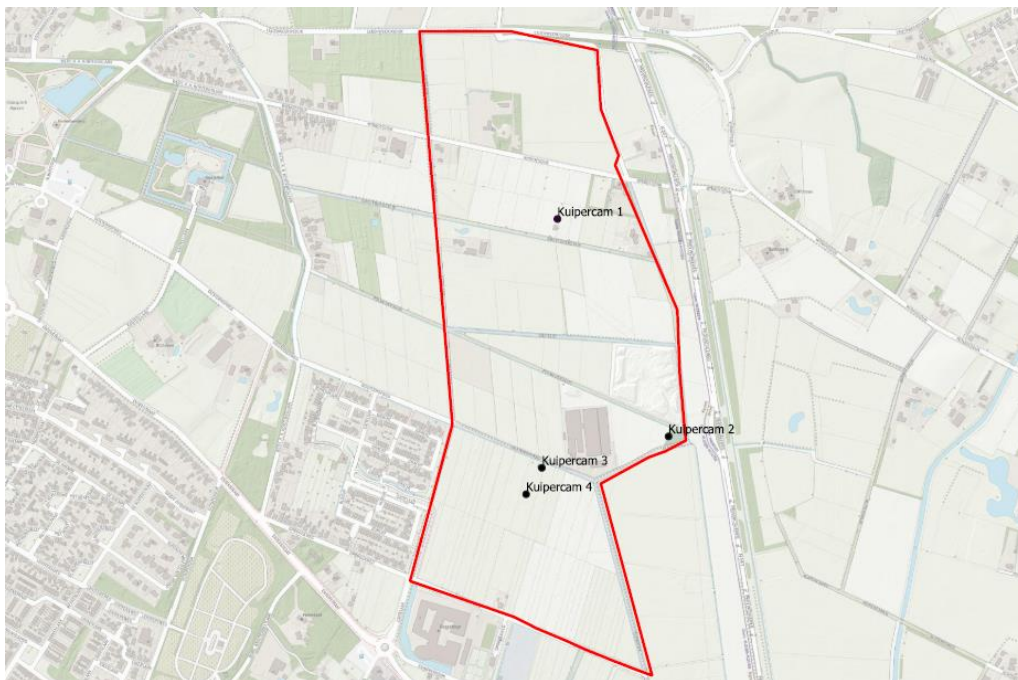
Oeverwaluw

Binnen het plangebied zijn potentiële nestplaatsen aanwezig van jaarrond beschermde vogels uit categorie 5. Dit zijn vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed, maar wel over voldoende flexibiliteit beschikken om - als de broedplaats verloren gaat - zich elders te vestigen. Tijdens de veldbezoeken op 4 mei en 10 juni 2021 zijn nestplaatsen van oeverwaluw in aanwezige zanddepots in kaart gebracht.

3.1.4 Steenmarter, bunzing en egel

Onderzoek naar steenmarter, bunzing en egel bestaat in deze situatie uit het monitoren van het plangebied gedurende een periode van drie weken in de periode maart tot en met augustus. Dit onderzoek is uitgevoerd met wildcamera's (gemonteerd in een houten kast van het type 'Kuiperscam' met een blikje ansjovis of ander lokmiddel). Het onderzoek heeft zicht beperkt tot de delen binnen het plangebied die bij uitvoering van het plan verloren gaan en die geschikt zijn voor deze soorten. Het gaat hierbij om de verspreid aanwezige schuurtjes en plekken met dichte (ruige) vegetatie. De camera's zijn zodoende niet geplaatst op erven.

Op 29 maart zijn de camera's geplaatst bij de meest kansrijke landschapselementen (zie figuur 3.1 voor de locaties van de Kuipercams). Op 19 april zijn de camera's gecontroleerd en zijn de geheugenkaarten en batterijen gewisseld. Op 4 en 7 mei, vijf weken na plaatsing, zijn de camera's opgehaald (zie tabel 3.1). De verkregen beelden zijn geanalyseerd om te kijken of kleine marterachtigen, steenmarters of egels zijn waargenomen. Daarnaast is tijdens het vleermuisonderzoek specifiek gelet op de aanwezigheid van de nacht-actieve soorten steenmarter, egel en bunzing (wezel en hermelijn zijn overwegend dag-actief). Tijdens de dagbezoeken is gelet op sporen zoals pootafdrukken, prooiresten en uitwerpselen. Met name tijdens het quickscanbezoek op 10 februari 2021 waren sporen zoals pootafdrukken goed waar te nemen door de aanwezigheid van een sneeuwlaag.

Figuur 3.1 Locaties van de geplaatste Kuiperscams (zwarte stip) en bijbehorend nummer binnen het plangebied (rood omlijnd).

Tabel 3.1 Overzicht uitgevoerde veldbezoeken en bijbehorende omstandigheden. RV = roofvogelbezoek, HM = huismusbezoek, BZ = boerenzwaluwbezoek en # = aantal personen.

Datum	Tijdstip	Accent onderzoek	#	Weersomstandigheden
10-02-2021	10:00 – 15:00	Quickscan veldbezoek	1	-2 °C, droog, licht bewolkt, weinig wind
09-03-2021	19:00 – 21:00	Uilenbezoek 1	1	4 °C, droog, licht bewolkt, windstil
23-03-2021	19:00 – 21:30	Uilenbezoek 2	1	4 °C, droog, licht bewolkt, windstil
29-03-2021	09:00 – 15:00	RV 1 & plaatsen camera's	1	17 °C, droog, helder, windstil
13-04-2021	20:00 – 23:15	Uilenbezoek 3	2	8 °C, droog, licht bewolkt, windstil
19-04-2021	08:45 – 16:00	HM 1, RV 2 & controle camera's	1	12 °C, droog, half bewolkt, windstil
04-05-2021	11:00 – 12:30	HM 2, RV 3 & ophalen camera's (1/2)	1	10 °C, buien, bewolkt, matige wind
07-05-2021	09:00 – 13:45	HM 2, RV 3 & ophalen camera's (2/2)	1	9 °C, droog, half bewolkt, weinig wind
10-06-2021	08:00 – 12:00	RV 4 & BZ 1	1	20 °C, droog, half bewolkt, weinig wind
06-07-2021	21:30 – 00:00	BZ 2 (vóór aan het vleermuisonderzoek)	2	13 °C, droog, licht bewolkt, matige wind
14-03-2022	09:00 – 12:30	Aanvullend bezoek buizerd en uilen	1	15 °C, droog, bewolkt, weinig wind

3.2 Actualiteit inventarisatiegegevens

Het onderzoek is uitgevoerd in 2021 en 2022 en is daarmee actueel.

3.3 Locatie inventarisatie

Het plangebied (zie figuur 1.1) en 50 meter rondom het plangebied is in zijn geheel onderzocht. Bij de raadpleging van de NDFF zijn gegevens afkomstig uit een groter gebied (zone van circa 1 kilometer) rondom het plangebied meegenomen.

4. Functie plangebied

Tijdens het onderzoek zijn leefgebied, nest- en verblijfplaatsen vastgesteld van steenmarter, buning, egel, steenuil, kerkuil, buizerd, torenvalk, huismus, boerenwaluw en oeverwaluw.

4.1 Leefgebied, nest- en verblijfplaatsen

4.1.1 *Huisumus*

- Binnen het plangebied zijn 25 huismusnesten aangetroffen, waaronder één huismusnest in één van de te slopen stallen op het erf Oosterhofweg 127 (zie bijlage 2; kaart 2). Nestplaatsen zijn met name aangetroffen onder de eerste rij dakpannen van woningen op de erven. Op het erf Oosterhofweg 127 is huismus baltsend waargenomen op de nok van de schuur. Het huismusnest bevindt zich vermoedelijk achter de boeiboorden of onder het golfplaten dak.
- De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 50 tot 175 exemplaren (hoogste aantallen als de jongen net zijn uitgekomen). Dit aantal is gebaseerd op twee oudervogels met maximaal 5 jongen.
- De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties in de bebouwde kom en het buitengebied van Rijssen.

4.1.2 *Boerenwaluw*

- Binnen het plangebied zijn in één van de stallen op het erf Oosterhofweg 127 in totaal 5 boerenwaluwnesten aangetroffen. De boerenwaluwnesten zijn aangetroffen in de schuren aan de houten dakconstructie.
- De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 10 tot 45 exemplaren (hoogste aantallen als de jongen net zijn uitgekomen). Dit aantal is gebaseerd op twee oudervogels met maximaal 7 jongen.
- De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties in de bebouwde kom en het buitengebied van Rijssen.

4.1.3 *Oeverwaluw*

- Binnen het plangebied is één oeverwaluwkolonie aangetroffen in een (tijdelijk) zanddepot aan de weg Cattelaar (zie figuur 4.1). Tijdens het onderzoek zijn hier 35 nestgangen geteld.
- De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 70 tot 175 exemplaren (hoogste aantallen als de jongen net zijn uitgekomen). Dit aantal is gebaseerd op twee oudervogels met maximaal 5 jongen.
- De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties in het buitengebied van Rijssen.

Figuur 4.1 Aangetroffen oeverwaluwkolonie in het zanddepot langs de weg Cattelaar.

4.1.4 Egel

- a. Egel is tijdens het cameraonderzoek vastgelegd op de meest zuidelijke camera (Kuiperscam 4). Egel is voor enkele seconden passerend en foeragerend voor de camera's waargenomen (zie figuur 4.2). Daarnaast melden bewoners van Cattelaar 6 en Witmoesdijk 30 de aanwezigheid van egels in hun tuin. Op basis van de terreinkenmerken en de resultaten van het cameraonderzoek wordt geschat dat binnen het plangebied circa 4,57 hectare geschikt leefgebied voor egel aanwezig is, voornamelijk bestaande uit erven (zie bijlage 2; kaart 4). Verblijfplaatsen van egel zijn met name te verwachten in de tuinen die behoren tot de erven. Daarnaast zijn verspreid binnen het plangebied enkele bosschages, bosjes en ruigtes aanwezig die ook geschikt zijn voor egel als verblijfplaats.
- b. De grootte van het territorium van egel verschilt per biotoop. In bosgebieden kunnen territoria van enkele hectares groot genoeg zijn. In open landschappen kunnen territoria oplopen tot 30 hectare (Veldman & Troost, 2019). Egels zijn niet territoriaal en verdedigen hun leefgebied niet. Zodoende kunnen territoria van egels overlappen. De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 2 tot 24 exemplaren. Hierbij is uitgegaan van twee solitair levende exemplaren, of twee egelparen met maximaal 10 jongen.
- c. De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van allerlei kleine en grote subpopulaties in de bebouwde kom en het buitengebied van Rijssen.

Figuur 4.2 Waargenomen egel op Kuiperscam 4 op 17 mei 2021.

4.1.5 Bunzing

- a. Tijdens het veldonderzoek zijn sporen (uitwerpselen) van bunzing aangetroffen bij de boerderij aan de Oosterhofweg 127 (zie bijlage 2; kaart 3). Bunzing is niet waargenomen op de camera's. Door de aanwezigheid van geschikt leefgebied en verblijfmogelijkheden (zoals overhoekjes, schuurtjes en stenenstapels) wordt de aanwezigheid van een verblijfplaats verwacht bij de boerderij aan de Oosterhofweg.
- b. De dichtheid varieert van één tot enkele dieren per 1.000 hectare, waarbij mannetjes een duidelijk groter territorium hebben dan vrouwtjes (Verkem et al., 2003). Op basis van de terreinkenmerken, bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2022) en expert judgement wordt de populatieomvang binnen het plangebied geschat op maximaal twee exemplaren.
- c. Het plangebied is naar verwachting onderdeel van hooguit één of twee territoria van bunzing. De verblijfplaatsen maken onderdeel uit van een aaneengesloten netwerk van verblijfplaatsen in het buitengebied van Rijssen.

4.1.6 Steenmarter

- a. Tijdens het veldonderzoek zijn binnen het plangebied diverse sporen aangetroffen van steenmarter in en rond het vervallen schuurtje aan de Groteboersdijk (zie bijlage 2; kaart 3). Bij dit schuurtje is op 30 maart ook een passerende steenmarter vastgelegd met Kuiperscam 1 (zie figuur 3.1). Daarnaast is een steenmarter tweemaal (op 18 en 31 mei) rondsnuffelend vastgelegd op Kuiperscam 3 bij een schuurtje aan de Oosterhofweg (zie figuur 4.3 voor het schuurtje). Overige aanwijzingen die wijzen op de aanwezigheid van steenmarter zoals zichtwaarnemingen tijdens het nachtelijke onderzoek of overige sporen zijn niet gedaan.
- b. Het territorium van een steenmarter kan 80 tot 700 hectare groot zijn (Zoogdiervereniging, 2022). In het stedelijk gebied zijn de dichtheden van territoria groter dan in het buitengebied (Van Maanen & Hoksberg, 2007). Binnen het territorium maakt de steenmarter gebruik van een netwerk van verblijfplaatsen. Er zijn twee verblijfplaatsen van steenmarter binnen het plangebied aanwezig. Op basis van de aangetroffen sporen en waarnemingen heeft steenmarter één

van zijn verblijfplaatsen in het schuurtje aan de Groteboersdijk. Hoewel het gedrag op de vastgelegde camerabeelden aan de Oosterhofweg geen directe indicatie is voor de aanwezigheid van een verblijfplaats, wordt ook een verblijfplaats verwacht in één van de schuurtjes aan de Oosterhofweg. Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor aanwezigheid van verblijfplaatsen op overige locaties in het plangebied.

- c. Vanwege de omvang en op basis van het onderzoek vormt het plangebied naar verwachting een vrij beperkt onderdeel van het territorium van steenmarter. Het merendeel van de verblijfplaatsen van steenmarter wordt buiten het plangebied verwacht (in de richting van het stedelijk gebied van Rijssen).

Figuur 4.3 Schuurtje aan de Oosterhofweg waar steenmarter tweemaal op camera is vastgelegd.

4.1.7 Buizerd

- a. Binnen het plangebied is één geschikte nestplaats vastgesteld rond Witmoesdijk 30 (zie bijlage 2; kaart 2). De bewoners van dit adres bevestigen dat buizerd in 2020 heeft gebroed in de singel rond het terrein. Daarnaast is een buizerdnest vastgesteld op het erf Elsmaten 4 (buiten het plangebied). In het vroege voorjaar is in de directe omgeving van het nest op het erf Elsmaten 4 een dode buizerd aangetroffen, mogelijk één van de vogels van het paar. Gedurende het broedseizoen 2021 is bij het nest in de zuidwesthoek van de singel eenmalig een opvliegende buizerd gezien. Het is echter niet uit te sluiten dat het nest in de nabije toekomst door buizerd als nestplaats gebruikt wordt. Zekerheidshalve gaan we er daarom van uit dat het nest een functie heeft voor buizerd als nestplaats. Verder is een derde buizerdnest vastgesteld op 220 meter ten zuiden van het plangebied vastgesteld ter hoogte van Elsmaten 2.
- b. Buizerd heeft een broedterritorium tot een grootte van 1 hectare rondom het nest (BIJ12, 2017a). Door de korte afstand (150 meter) tussen de aangetroffen nesten op het erf Elsmaten 4 en Witmoesdijk 30 wordt aangenomen dat deze nesten tot hetzelfde territorium horen en daarmee van hetzelfde buizerdpaar zijn. Buizerds hebben namelijk twee of drie nesten binnen hun territorium die in de loop der jaren rouleren qua gebruik. De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 2 tot 6 exemplaren (grootste aantallen in de periode dat de jongen op het nest aanwezig zijn).
- c. De populatie maakt onderdeel uit van een groot aaneengesloten gebied met verspreid diverse geschikte nestplekken in de vorm van bossen, bosjes en rijen bomen in het buitengebied van Rijssen.

4.1.8 **Torenavalk**

- In een oud kraaiennest in de top van een zwarte els aan de Witmoesdijk is tijdens het onderzoek een nest vastgesteld van torenvalk (zie bijlage 2; kaart 2). Op 10 juni werd een vrouwtje broedend waargenomen op het nest. Het mannetje werd in de omgeving regelmatig jagend waargenomen, en bezocht af en toe het nest om een prooi af te leveren.
- Torenavalk heeft naar verwachting net als buizerd een broedterritorium tot een grootte van 1 hectare rondom het nest. De populatieomvang binnen het projectgebied wordt geschat op 2 tot 8 exemplaren (grootste aantallen in de periode dat de jongen op het nest aanwezig zijn).
- De populatie maakt onderdeel uit van een groot aaneengesloten gebied met verspreid diverse geschikte nestplekken in de vorm van bossen, bosjes en rijen bomen in het buitengebied van Rijssen.

4.1.9 **Kerkuil**

- Tijdens het onderzoek zijn twee rustplaatsen van kerkuil vastgesteld door de aanwezigheid van braakballen en uitwerpselen (zie figuur 4.4 en bijlage 2; kaart 1). Nestplaatsen van kerkuil zijn tijdens het onderzoek niet binnen het plangebied aangetroffen. De roestplaatsen behoren vermoedelijk tot het territorium van de kerkuilen die broeden op het erf Witmoesdijk 11A, op circa 550 meter van het plangebied.
- De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 1 tot 2 exemplaren (één paar). Vanwege het ontbreken van een nestplaats worden geen jonge kerkuilen binnen het plangebied verwacht. Verwacht wordt dat het plangebied valt binnen één kerkuilterritorium. Het leefgebied van kerkuil varieert (afhankelijk van het voedselaanbod) van 60 tot 1.200 hectare (minimaal 500-1.500 meter rondom een broedplaats, BIJ12, 2017e). Binnen het leefgebied maken kerkuilen gebruik van meerdere rustplaatsen.
- De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van verschillende kerkuilterritoria op boerenerven in het buitengebied van Rijssen.

Figuur 4.4 Aangetroffen braakballen van kerkuil bij de meest noordelijke aangetroffen rustplaats in het schuurtje.

4.1.10 **Steenuil**

- Binnen het plangebied zijn in totaal drie bezette nestplaatsen vastgesteld (zie bijlage 2; kaart 1). Twee in nestkasten op de erven Cattelaar 6 en Elsmaten 3 (med. uilenwerkgroep) en één nestplaats in de schuur op het erf van Oosterhofweg 125/127. Daarnaast zijn tijdens het onderzoek meerdere nestplaatsen buiten het plangebied vastgesteld of bekend (med. uilenwerkgroep). Daarnaast is op basis van aangetroffen braakballen een rustplaats van steenuil vastgesteld in het schuurtje aan de Oosterhofweg.
- De populatieomvang binnen het plangebied wordt geschat op 6 tot 21 exemplaren (grootste aantallen in de periode dat de jongen op het nest aanwezig zijn).

- c. De populatie maakt onderdeel uit van een netwerk van verschillende territoria op boerenerven in het buitengebied van Rijssen.

4.2 Foerageergebied en migratieroutes

4.2.1 *Huismus*

Het habitat van de huismus moet voldoen aan een combinatie van nestgelegenheid, voedsel (voor volwassen en jongen), dekking (stekelige struiken; groenblijvende struiken, coniferen en klimplanten, klimop), plekken voor stofbaden en drinkwater op enkele honderden meters van het nest. Huismus is foeragerend waargenomen in de tuinen behorend bij de erven. Zodoende wordt op korte afstand van de vastgestelde huismusnesten gefoerageerd door huismus. Belangrijke migratieroutes zijn voor deze soort niet van toepassing.

4.2.2 *Bunzing, egel en steenmarter*

Rijk begroeide greppels, bomenrijen, wegbermen en erven met ruigtes worden door bunzing, egel en steenmarter gebruikt als foerageergebied en migratieroute (tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden en tussen verblijfplaatsen onderling). In de graslanden en maïspcelen en langs het merendeel van de wegen zijn weinig schuilmogelijkheden aanwezig, waardoor deze gronden marginaal geschikt zijn als migratieroute en foerageergebied in vergelijking met de erven en greppels.

4.2.3 *Buizerd, torenvalk, kerkuil en steenuil*

Het plangebied en de directe omgeving fungeert voor buizerd, torenvalk, kerkuil en steenuil als foerageergebied door de aanwezigheid van wegbermen, singels, bosranden en ruig begroeide perceelsranden. Buizerd, torenvalk en kerkuil leggen soms meerdere kilometers af op zoek naar voedsel. Steenuil is meer gebonden aan de nestplaats en foerageert in de directe omgeving (binnen enkele honderden meters) vanaf de nestplaats. Buizerd, torenvalk, kerkuil en steenuil gebruiken geen vaste vlieg- of migratieroutes.

4.2.4 *Boerenwaluw en oeverwaluw*

Het plangebied vormt slecht een zeer beperkt deel van het foerageergebied van boerenwaluw en oeverwaluw, zeker ten opzichte van het omvangrijke, beschikbare foerageergebied in de omgeving van het plangebied in de vorm van agrarisch gebied en de Regge. Belangrijke migratie- en vliegroutes zijn niet aanwezig.

4.3 Omgevingscheck

4.3.1 *Huismus*

Tijdens het aanvullende onderzoek naar huismus zijn vijf nestplaatsen in de directe omgeving van het plangebied vastgesteld (zie bijlage 2; kaart 2). Uit deze omgevingscheck blijkt dat in de directe omgeving woningen aanwezig zijn met daarin geschikte nestplaatsen voor huismus die niet allemaal bezet zijn. Daarnaast kunnen huismussen uitwijken naar de erven binnen het plangebied, omdat deze behouden blijven. Het aanbod van geschikte nestplaatsen is naar verwachting niet limiterend en in de omgeving zijn ruim voldoende alternatieve nestplaatsen aanwezig zijn.

Plekken voor stofbaden en drinkwater, voedsel en dekking in de vorm van groenblijvende struiken, coniferen en klimplanten zijn binnen en in de omgeving van het plangebied aanwezig op de woonerven, in tuinen van woningen en het openbaar groen.

4.3.2 *Bunzing, egel en steenmarter*

De bunzing, egel en steenmarters zijn cultuurvolgers en komen voor op allerlei drooggelegen plekken met voldoende vegetatiegroei, zoals bossen, houtwallen, parken en groene wijken. De soorten beschikken over een netwerk van rustplaatsen, tot wel enkele tientallen, die ze afwisselend, tijdelijk of langdurig, kunnen benutten. Over het algemeen opereren ze voor een overgroot deel van het jaar vanuit enkele vaste dag- en nacht-rustplaatsen. Daarnaast hebben bunzing, egel en steenmarter een veelheid aan vegetatiestructuren en jaarrond een aanbod divers voedsel nodig.

In de omgeving van het plangebied zijn vergelijkbare geschikte groenstructuren en erven aanwezig. Daarnaast blijven de woonerven, die het voornaamste leefgebied vormen, ongemoeid. Omdat bunzing, egel en steenmarter flexibel zijn in het vinden van verblijfplaatsen en ook gebruik maken van kleine bladerhopen, rommelhoekjes en dichte vegetatie als verblijfplaats, kan er met zekerheid gesteld worden dat er uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn in de omgeving.

4.3.3 *Torenvalk, kerkuil en steenuil*

De torenvalk, kerkuil en steenuil zijn vogelsoorten van halfopen tot open cultuurlandschappen met allerlei landschapselementen die voor afwisseling zorgen. Kerkuilen en steenuilen vestigen zich graag in gebouwen zoals schuren of kerktorens, maar beide soorten gebruiken met name nestkasten als nestplaats. Torenvalk broedt meestal in (oude) kraaiennesten in bomen, in torenvalknestkasten of maakt zelf een nest. De torenvalk, kerkuil en steenuil jagen vanuit de roest- of nestplaats in het omliggende open veld, het liefst daar waar gras- en bouwland worden afgewisseld met kruidenrijke akkerranden, houtwallen, heggen of bosjes. Ook ruig begroeide, slecht onderhouden graslandgebieden, braakliggende akkers, ruige grasstroken en wegbermen worden als jachtterrein benut.

Rondom het plangebied zijn meerdere erven aanwezig met schuren en loodsen die kunnen dienen als nest- of rustplaats voor steenuil en kerkuil. De uilenwerkgroep 'Katoelenkiekers' heeft bevestigd dat er in de omgeving van het plangebied meerdere nestplaatsen van kerkuil en steenuil aanwezig zijn, zowel bezette als niet bezette nestkasten (zie bijlage 2; kaart 1). Voor torenvalk zijn er in de omgeving van het plangebied meerdere geschikte singels, bomen en bosranden aanwezig die kunnen dienen als nestplaats. Daarnaast is er veel halfopen tot open cultuurlandschap aanwezig in de vorm van gras- en bouwlanden en bosranden. In de omgeving is dus een groot aanbod aan uitwijkmogelijkheden aanwezig.

4.3.4 *Buizerd*

Een buizerd neemt genoeg met vrijwel elk landschapstype, vooropgesteld dat enkele bomen aanwezig zijn om in te roesten en te nestelen. Afhankelijk van het voedselaanbod is de grootte van het territorium van buizerd één tot meerdere vierkante kilometers. De gebieden waarin buizerds jagen zijn groter en kunnen elkaar overlappen. Meestal zijn in een territorium twee of drie horsten aanwezig, die in de loop der jaren rouleren. In voorliggende situatie zijn de nesten op de erven Elsmaten 4 en Witmoesdijk 30 onderdeel van hetzelfde territorium. Buizerds zijn, als dat noodzakelijk is, in staat om zelf een nest te bouwen.

Binnen de een straal van 1 kilometer is een beperkt oppervlakte bos aanwezig doordat de omgeving zich kenmerkt door open agrarisch land. Wel bevindt zich ten westen van het plangebied het

Rijssens Museum met bijbehorend bosgebied waar veel potentie is voor buizerd om te nestelen. Daarnaast zijn in de omgeving van het plangebied (met name ten oosten van de N347) veel houtsin- gels en bosjes aanwezig. Binnen het bestaande territorium is in totaal 14 hectare aan potentieel broedgebied aanwezig (zie bijlage 2; kaart 6). Net buiten de grens van 1 kilometer is nog eens 6,56 hectare geschikt broedgebied aanwezig. Hierbij is rekening gehouden met het vastgestelde territo- rium van buizerd ten zuiden van het plangebied door bosgebied en singels binnen dit territorium te beoordelen als ongeschikt als uitwijkmogelijkheid.

Wanneer de huidige broedlocatie niet als limitatief beschouwd wordt, maar uitgegaan wordt van de gemiddelde dispersieafstand van buizerd van 50 kilometer, is gegarandeerd alternatief broedgebied aanwezig dat eveneens nog niet bezet is of onvoldoende draagkracht heeft voor een extra paar.

De kans is dan ook aanwezig dat het buizerdpaar zich op een grotere afstand dan een kilometer zal gaan hervestigen. Doordat buizerd uitstekend kan vliegen, zijn alternatieve broedgebieden ook zeer eenvoudig te bereiken. In de ruime omgeving zijn diverse alternatieve broedplekken voor buizerd aanwezig in de vorm van het Hollands Schwarzwald, De Sallandse Heuvelrug en de Regge. Hoewel hervestiging van buizerd nooit gegarandeerd kan worden, zijn in de omgeving ruim voldoende alter- natieven waar buizerd naar kan uitwijken. Geconcludeerd wordt dan ook dat er geen sprake is van een aantasting van de functionele leefomgeving van buizerd.

4.3.5 Boerenwaluw en oeverwaluw

De boerenwaluw broedt in los kolonieverband en nestelt tegenwoordig vrijwel uitsluitend op het platteland. Nestplaatsen bevinden zich voornamelijk in open schuren, onder bruggen, aan sluizen of onder brede dakoverstekken. Ze zijn het talrijkst in de omgeving van meren, plassen en rivieren. Oe- verwaluw broedt in vast kolonieverband en nestelt in steilranden langs grote open wateren of steil- randen die door mensen zijn gemaakt zoals afgravingen en zanddepots.

In de omgeving van het plangebied bevinden zich meerdere boerenerven met open schuren waar de boerenwaluwen kunnen nestelen. De verwachting is dan ook dat het aanbod van geschikte nestplaatsen voor boerenwaluw niet limiterend is voor de populatie boerenwaluw rond het plan- gebied. Door het open karakter van het agrarische land in de omgeving van het plangebied en het ontbreken van afgravingen en zanddepots, zijn alternatieve broedlocaties voor oeverwaluw schaars. Mogelijk vormen oevers van de Regge op enkele plekken geschikte nestplaatsen op plekken waar (zandige) steilranden aanwezig zijn.

5. Effecten

5.1 Effecten werkzaamheden

5.1.1 *Huismus*

Door sloop van de stallen op het erf Oosterhofweg 127 gaat één huismusnest verloren. Overige aangetroffen huismusnesten binnen het plangebied blijven gehandhaafd. Doordat de erven binnen het plangebied (en specifiek de woningen op het erf Oosterhofweg 125/127) behouden blijven, zijn in de directe omgeving van het te verwijderen huismusnest altijd voldoende alternatieve nestplekken en foerageergebied aanwezig.

Permanente voorzieningen worden in de toekomstige woningen gerealiseerd door bij alle woningen over de gehele lengte verhoogd vogelschroot toe te passen, zodat huismussen de eerste rij dakpannen kunnen gebruiken om te nestelen. Omdat de eerste woningen (inclusief verhoogd vogelschroot) voor de sloop van de stallen op het erf Oosterhofweg 127 gereed zijn, is het niet nodig om tijdelijke voorzieningen te treffen. De sloop van de stallen aan de Oosterhofweg 127 worden buiten de broedperiode van huismus uitgevoerd. De geschikte periode hiervoor is 1 september – 1 maart.

Door het tijdig realiseren van alternatieve nestplaatsen en nemen van voorzorgsmaatregelen (zoals werken in minst kwetsbare perioden) blijven negatieve effecten op exemplaren van huismus tot een minimum beperkt.

5.1.2 *Egel*

Door het bouwrijp maken van het terrein gaan ruigtes en bosjes binnen het plangebied verloren die geschikt leefgebied vormen voor de egel. In totaal gaat 0,2 hectare (2.000 m²) geschikt leefgebied van egel verloren in de vorm van geïsoleerde bosjes en ruigtes rondom te verwijderen schuurtjes. Resterend leefgebied van egel binnen het plangebied (bestaande uit erven en overige bosjes) met een oppervlakte van 4,57 hectare blijven behouden. Bestaand leefgebied wordt in de maanden september of oktober verwijderd (voor de overwinteringsperiode en na de kraamperiode van egel).

Doordat egels een netwerk aan rust- en verblijfplaatsen gebruiken en per nacht meerdere kilometers afleggen om te foerageren, blijven in de directe omgeving altijd voldoende alternatieve nestplekken en foerageergebieden aanwezig in tuinen op de erven en overige groenvoorzieningen. De toekomstige woonwijk wordt geschikt gemaakt als leefgebied door de aanleg van groenvoorzieningen in de wijk en doordat particuliere tuinen toegankelijk worden gemaakt voor egel. Vanuit het bestemmingsplan geldt namelijk de verplichting dat groene erfafscheidingen geplaatst moeten worden (zie paragraaf 6.1.8). Om het tijdelijke verlies aan leefgebied op te vangen, wordt aangrenzend aan de westzijde van het plangebied nieuw leefgebied gerealiseerd door een gebied van 2.000 m² in

te zaaien met bloemenmengsels en bosplantsoen en het plaatsen van vier egelnestkasten. Hier is de gemeente Rijssen namelijk bezig met de realisatie van Opbroek-Noord.

Door het realiseren van alternatief leefgebied en nemen van voorzorgsmaatregelen (zoals werken in minst kwetsbare perioden en maatregelen om individuen van egel te ontzien) blijven negatieve effecten op exemplaren van egel tot een minimum beperkt.

5.1.3 Bunzing en steenmarter

Door de sloop van de schuurtjes aan de Oosterhofweg en Groteboersdijk en de sloop van stallen op het erf van Oosterhofweg 127 gaan twee verblijfplaatsen van steenmarter en één verblijfplaats van bunzing verloren. Daarnaast verdwijnt een beperkt oppervlakte aan geschikt foerageergebied (0,2 hectare) voor bunzing en steenmarter doordat het plangebied bouwrijp wordt gemaakt. De sloop van de schuurtjes en stallen met verblijfplaatsen worden buiten de kwetsbare periode van bunzing en steenmarter uitgevoerd. De geschikte periode hiervoor is 1 september – 1 maart.

Doordat bunzing en steenmarter een netwerk aan rust- en verblijfplaatsen gebruiken en per nacht meerdere kilometers afleggen om te foerageren, blijven in de directe omgeving altijd voldoende alternatieve verblijfplaatsen en foerageergebied aanwezig op de erven en in groenvoorzieningen.

Om zekerheidshalve voldoende verblijfplaatsen aan te bieden, worden - voorafgaand aan de sloop van de schuurtjes en stallen - in totaal zes marterhopen geplaatst in de omgeving van het plangebied. Ook de randen van de toekomstige woonwijk vormen geschikt leefgebied voor bunzing en steenmarter met potentiële verblijfplaatsen in dichte vegetatie en foerageergebied in de vorm van groenvoorzieningen.

Door het tijdig realiseren van alternatieve verblijfplaatsen en nemen van voorzorgsmaatregelen (zoals werken in minst kwetsbare perioden en maatregelen om individuen van egel te ontzien) blijven negatieve effecten op exemplaren van bunzing en steenmarter tot een minimum beperkt.

5.1.4 Buizerd

De aangetroffen buizerdnesten blijven op basis van de huidige plannen behouden. Het toekomstige gebruik van het plangebied heeft wel een negatief effect op het noordelijke territorium (de twee noordelijke nestplaatsen) door verstoring en verlies van jachtterrein waardoor deze nesten vermoedelijk ongeschikt raken. Het kennisdocument van buizerd (BIJ12, 2017a) vermeldt namelijk een verstoringafstand voor broedende buizerds van minimaal 75 meter bij de meeste activiteiten die onder ruimtelijke inrichting of ontwikkeling vallen. In gevallen waar sprake kan zijn van gewinning kan minimaal 50 meter worden gehanteerd. De bebouwing van de nieuwe woonwijk wordt echter binnen een zone van 50 meter gerealiseerd van het nest op het erf Witmoesdijk 30.

Door de aanwezigheid van mensen, materieel en woningen kunnen broedende buizerds worden verstoord. Hierdoor kan het voorkomen dat de oudervogels tijdens het broeden van het nest af vluchten, waardoor de eieren afkoelen of zelfs afsterven. In de tijd dat de jongen op het nest gevoerd worden, kan voergedrag worden uitgesteld omdat de oudervogels niet naar het nest durven. Ook verliezen verstoorde oudervogels veel tijd aan observeren van mogelijke verstoringen en alarmgedrag. De verstoring kan -gezien bovenstaande- resulteren in een verminderd broedresultaat of het mislukken van een broedsel. Verstoring van broedende buizerds is te voorkomen door aanwezige nesten preventief te verwijderen. Gezien de ligging van het buizerdnest op het erf Witmoesdijk 30 en het gegeven dat er binnen 50 meter woningen komen te staan, wordt dit nest preventief verwijderd. Overige buizerdnesten bevinden zich buiten het plangebied en worden niet verwijderd.

Doordat het buizerdnest op het erf Witmoesdijk 30 verwijderd gaat worden, moet buizerd uitwijken naar de omgeving. Er is met zekerheid te stellen dat er in de omgeving van Rijssen voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn (zie paragraaf 4.3.4). Omdat de soort zelf in staat is een nieuw nest te bouwen wordt de functionele leefomgeving van buizerd zodoende niet aangetast.

5.1.5 Torenvalk

Het aangetroffen torenvalknest blijft op basis van de huidige plannen behouden. Het toekomstige gebruik van het plangebied heeft wel een negatief effect op het torenvalknest door verstoring en verlies aan jachtterrein waardoor het nest mogelijk ongeschikt raakt. In de toekomstige situatie wordt het nest namelijk omgeven door bebouwing.

Ook voor torenvalk geldt dat de aanwezigheid van mensen, materieel en woningen voor verstoring kan zorgen op moment dat eieren of jonge vogels aanwezig zijn. Verstoring van broedende torenvalken is te voorkomen door het aanwezige nest preventief te verwijderen. Net als voor buizerd wordt het torenvalknest preventief verwijderd. Hierdoor is torenvalk genoodzaakt uit te wijken naar de omgeving. Er is met zekerheid te stellen dat er voldoende alternatieve nestplaatsen voor torenvalk beschikbaar zijn. Zo is torenvalk in staat zelf nesten te bouwen en kan torenvalk in de omgeving uitwijken naar bestaande bossen, singels en bomen. Zekerheidshalve worden twee torenvalknestkasten geplaatst in de omgeving van het plangebied. De torenvalknestkasten worden voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst.

Door het tijdig realiseren van alternatieve nestplaatsen en nemen van voorzorgsmaatregelen (zoals het verwijderen van het bestaande nest) blijven negatieve effecten op exemplaren van torenvalk tot een minimum beperkt.

5.1.6 Kerkuil

Door de sloop van de schuurtjes aan de Oosterhofweg en Groteboersdijk gaan twee roestplaatsen van kerkuil verloren. Omdat nestplaatsen niet binnen het plangebied zijn aangetroffen, zijn effecten op nestplaatsen van kerkuil niet te verwachten. Daarnaast verdwijnt geschikt foerageergebied doordat het agrarische land binnen het plangebied moet wijken voor nieuwbouw. Omdat kerkuil tot wel 1,5 kilometer rondom het nest foerageert, is er binnen het plangebied geen sprake van verlies van onmisbaar foerageergebied. Specifiek geldt dat er rondom de bekende nestplaats aan de Witmoesdijk 11A in Enter ruim voldoende foerageergebied aanwezig is.

Tijdens en na uitvoering van de sloop- en bouwwerkzaamheden wordt gezorgd dat altijd voldoende alternatieve rustplaatsen aanwezig zijn door het aanbrengen van vier kerkuilnestkasten rondom het plangebied. Bovendien zijn meerdere boerenerven in de omgeving zeer geschikt als alternatieve rustplaats (zie paragraaf 4.3.3). Daarnaast blijft schade op individuen tot een minimum beperkt door voorafgaand aan de sloopwerkzaamheden de te slopen schuurtjes door een uilenexpert te laten controleren op de aanwezigheid van kerkuilen.

Door het tijdig realiseren van alternatieve rust- en nestplaatsen en nemen van voorzorgsmaatregelen (zoals een inspectie op kerkuilen voorafgaand aan de sloop) blijven negatieve effecten op exemplaren van kerkuil tot een minimum beperkt.

5.1.7 Steenuil

De nestlocatie in de stal op het erf Oosterhofweg 127 gaat bij de sloop van de stallen verloren. De aangetroffen steenuilnesten op de erven Cattelaar 6 en Elsmaten 3 blijven behouden. Het

toekomstige gebruik van het plangebied heeft wel een negatief effect op deze twee nesten door verstoring en verlies aan foerageergebied waardoor deze nesten mogelijk ongeschikt raken. Om vast te stellen of er inderdaad sprake is van een significant verlies van foerageergebied (waarbij de nestplaatsen ongeschikt raken) is foerageergebied in een straal van 200 meter rondom de drie nestplaatsen binnen het plangebied in kaart gebracht (zie tabel 5.1 en bijlage 2; kaart 5).

Tabel 5.1 Foerageergebied van steenuil in een straal van 200 meter rondom de nestplaatsen in de huidige situatie en toekomstige situatie. Er is onderscheidt gemaakt in optimaal geschikt foerageergebied en marginaal geschikt foerageergebied.

Nestlocatie	Huidig optimaal (ha)	Huidig marginaal (ha)	Toekomst geschikt (ha)	Toekomst Marginaal (ha)
Zuid: Oosterhofweg 127	0,97	6,69	0	6,40
Oost: Elsmaten 3	2,38	7,17	0,94	2,11
West: Cattelaar 6	1,28	6,16	0,04	0,38

In de omgeving van de nestplaatsen aan de Elsmaten 3 en Cattelaar 6 is respectievelijk 10,08 hectare en 7,44 hectare optimaal/marginaal foerageergebied aanwezig. In de toekomstige situatie blijft respectievelijk 3,05 hectare en 0,42 hectare geschikt foerageergebied over. Voor de nestplaats aan de Elsmaten 3 is dit een verlies van 70% en voor de nestplaats aan de Cattelaar 6 een verlies van ruim 90%. Zodoende is de verwachting dat beide nestplaatsen hun functie als broedplek verliezen.

De komst van de woonwijk zorgt zodoende voor een significant verlies aan leefgebied voor de steenuil. In de toekomstige situatie worden de nesten namelijk omgeven door bebouwing. Ook voor steenuil geldt dat de aanwezigheid van mensen, materieel en woningen voor verstoring kan zorgen op moment dat eieren of jonge vogels aanwezig zijn. Verstoring van broedende steenuilen is te voorkomen door de nestkasten op de erven Elsmaten 3 en Cattelaar 6 preventief te verwijderen. In voorliggende situatie is er bewust voor gekozen om het steenuilkasten niet preventief te verwijderen om steenuil zelf de keuze te laten maken of de nestplaatsen voor en tijdens de werkzaamheden geschikt zijn als broedlocatie. Doordat het bouwrijp maken van het gebied van fase 1 en 2 (februari 2023) en fase 3 & 4 (september 2024) voorafgaand aan het broedseizoen start, is bij de start van het broedseizoen (zowel in 2023 en 2024) reeds verstoring aanwezig door de aanwezigheid van mensen en materieel en is het leefgebied binnen het plangebied rondom de erven met de nestkasten grotendeels al verdwenen door het bouwrijp maken van terreindelen (verandering in het landschap). Zo'n situatie is vergelijkbaar met de toekomstige situatie als de woonwijk inclusief bewoning aanwezig is. Het idee is dat steenuil zelf de afweging maakt of ze het nest weer in gebruik gaan nemen. Immers, er is al sprake van een versturende situatie op moment dat steenuil zijn broedlocatie kiest. Daarnaast is steenuil in staat om op grotere afstanden van zijn nest te foerageren (BIJ12, 2017h). Door voorafgaand aan de werkzaamheden zes steenuilkasten aan te brengen op locaties binnen onbezette territoria, is met zekerheid te stellen dat er voldoende alternatieve nestplaatsen voor steenuil aanwezig zijn. De nieuwe steenuilkasten worden voorafgaand aan het broedseizoen van 2023 geplaatst en voordat de bestaande nestplaatsen ongeschikt raken.

De sloop van de stal met het steenuilnest op het erf Oosterhofweg 127 vindt plaats buiten de broedperiode van steenuil. Doordat de sloop van deze stal pas in 2026 of 2027 plaatsvindt, hebben deze steenuilen ruim voldoende de tijd om nieuwe nestplaatsen te ontdekken.

Door het tijdig realiseren van alternatieve nestplaatsen blijven negatieve effecten op exemplaren van steenuil tot een minimum beperkt.

5.1.8 Boerenzwaluw en oeverzwaluw

De vijf boerenzwaluwnesten in de schuren op het erf Oosterhofweg 127 gaan door de sloop van de schuren verloren. Door gebruik van het zand afkomstig van het zanddepot gaat ook de nestplaats van de oeverzwaluwkolonie op termijn verloren.

Om te voorkomen dat broedende zwaluwen worden geschaad of worden verstoord, worden het zanddepot en de boerenzwaluwnesten buiten het broedseizoen verwijderd of ongeschikt gemaakt. Om voldoende uitwijkmogelijkheid te bieden voor de boerenzwaluwen worden kunstmatige nestkommen van boerenzwaluw onder twee bruggen over de Regge geplaatst. Voor de oeverzwaluwen wordt een nieuwe nestplaats gecreëerd door nabij de Regge een oeverzwaluwwand van zand aan te leggen. De vervangende boerenzwaluwnesten en oeverzwaluwwand worden voorafgaand aan de werkzaamheden geplaatst.

Door het tijdig realiseren van alternatieve nestplaatsen en nemen van voorzorgsmaatregelen (zoals verwijderen van nesten buiten broedseizoen) blijven negatieve effecten op exemplaren van boerenzwaluw en oeverzwaluw tot een minimum beperkt.

5.2 Gunstige staat van instandhouding

5.2.1 Lokale staat van instandhouding

Van de lokale staat van instandhouding van huismus, buizerd, boerenzwaluw, oeverzwaluw, bunzing, egel en steenmarter zijn geen gegevens bekend. De lokale staat van instandhouding van steenuil en kerkuil wordt beoordeeld als stabiel, gezien de stagnerende populatiegrootte die de afgelopen jaren te zien is in de aantallen steenuilen en kerkuilen in en rondom Rijssen (mondelinge mededeling lokale uilenwerkgroep 'De Katoelenkiekers'). De lokale staat van instandhouding van torenvalk is stabiel en lijkt door het nestkastenproject van de Katoelenkiekers licht toe te nemen.

De lokale staat van instandhouding van huismus, buizerd, boerenzwaluw, oeverzwaluw en steenmarter is ontleend aan de landelijke staat van instandhouding. De landelijke staat van instandhouding is gebaseerd op beschikbare kennisdocumenten (BIJ12, 2017a; BIJ12, 2017b; BIJ12, 2017c; BIJ12, 2017d) en de meest recente Vogel- en Habitatrichtlijnrapportage (Adams et al., 2020). Voor de egel en bunzing is de landelijke staat van instandhouding onbekend door een gebrek aan landelijke representatieve monitoring.

In onderstaande tabel (tabel 5.2) is voor elke soort de lokale staat van instandhouding benoemd.

Tabel 5.2 Overzicht lokale staat van instandhouding van de aangetroffen soorten

Soort	Lokale staat van instandhouding
Huisumus	Matig ongunstig
Steenuil	Stabiel
Kerkuil	Gunstig
Buizerd	Gunstig
Torenvalk	Stabiel
Boerenzwaluw	Stabiel
Oeverzwaluw	Stabiel
Egel	Onbekend
Bunzing	Onbekend
Steenmarter	Gunstig

5.2.2 *Afbreuk staat van instandhouding*

De functionaliteit van de leefomgeving van huismus, steenuil, kerkuil, buizerd, torenvalk, boerenwaluw, oeverwaluw, bunzing, egel en steenmarter is alleen tijdelijk in het geding. Kort na het verwijderen van het groen, het slopen van bebouwing en het bouwrijp maken van het plangebied is minder leefgebied voor deze soorten beschikbaar. Doordat voorafgaand aan de werkzaamheden nieuw leefgebied wordt gerealiseerd en nieuwe nest- en verblijfplaatsen in de omgeving worden aangebracht, wordt gezorgd dat tijdelijke aantasting tot een minimum beperkt blijft. Zo worden voorafgaand aan de werkzaamheden vervangende voorzieningen gerealiseerd in de vorm van marterhopen, nestkasten, nestkommen, een oeverwaluwwand en bloemstroken (bijlage 4). Daarnaast zijn er alternatieve leefgebieden in de omgeving van het plangebied (zie ook paragraaf 4.3 en bijlage 2; kaart 6).

Op de langere termijn komt aanvullend nieuw leefgebied beschikbaar voor egel, steenmarter en huismus door de realisatie van de nieuwe woonwijk die natuurinclusief wordt ingericht. Door het realiseren van de nieuwe woonwijk met groenelementen is op termijn meer geschikt leefgebied aanwezig voor egel, bunzing, steenmarter en huismus dan in eerste instantie verloren gaat door de ontwikkeling. Voor boerenwaluw, oeverwaluw, torenvalk, steenuil en kerkuil worden voldoende alternatieve nestplaatsen aangeboden in geschikt leefgebied. Voor buizerd is aangetoond dat er reeds voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig zijn. Afbreuk aan de staat van instandhouding is dan ook niet aan de orde, ook omdat diverse maatregelen worden genomen om exemplaren te ontzien, de aantasting van tijdelijke aard is en in (de omgeving van) het plangebied ruim voldoende uitwijkmogelijkheden aanwezig en bereikbaar zijn.

6. Maatregelen

6.1 Maatregelen

6.1.1 Algemeen

1. Er wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld, waarin alle te nemen maatregelen worden vastgelegd. Dit ecologisch werkprotocol is op de locatie aanwezig en onder alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd. Als er aanvullende maatregelen uit de ontheffing naar voren komen, worden deze verwerkt in het ecologisch werkprotocol.
2. De werkzaamheden worden begeleid door een gekwalificeerde ecologisch toezichthouder met kennis op het gebied van zoogdieren en vogels.
3. Afwijking van het protocol is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder.
4. Door de ecologisch toezichthouder wordt een ecologisch logboek bijgehouden. Hierin worden maatregelen vastgelegd, bedoeld om schade aan beschermde soorten te voorkomen. Daarbij wordt omschreven welke soort betrokken was en welke maatregelen zijn genomen op welke datum en locatie. Op deze manier kan in geval van handhaving eenvoudig worden aangetoond dat er zorgvuldig gewerkt wordt.
5. Bij het opstarten van werkzaamheden in het broedseizoen (half februari- half december) wordt voorafgaand door of in opdracht van de ecologisch toezichthouder een veldcontrole uitgevoerd in het gehele werkgebied om na te gaan of en waar zich broedende vogels ophouden. Indien de werkzaamheden buiten het broedseizoen (half december – half februari) worden opgestart, maar uitlopen tot in het broedseizoen van vogels, dan zijn aanvullende veldcontroles nodig. Ook is het mogelijk om voorafgaand aan het broedseizoen maatregelen te nemen om vestiging van broedende vogels te voorkomen, zoals o.a. het kort maaien van vegetatie en het plaatsen van stokken met wapperende linten op werklocaties. Ook na het ongeschikt maken is het noodzakelijk om kort voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole uit te voeren. Mochten toch broedende vogels aanwezig zijn dan worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen.
6. Bij het onverwacht aantreffen van beschermde soorten worden de betreffende werkzaamheden gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

6.1.2 Preventief verwijderen torenvalknest en buizerdnest

7. Het torenvalknest in de bomenrij langs de Witmoesdijk en het buizerdnest op het erf van Witmoesdijk 30 worden buiten de broedperiode van torenvalk en buizerd verwijderd uit de bomen

om te voorkomen dat torenvalk en buizerd hier gaan nestelen. De geschikte periode voor het verwijderen van de nesten is september t/m januari.

8. Het verwijderen van de nesten gebeurt onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van vogels.

6.1.3 Verwijderen beplanting, ruigtes en kappen bomen

9. Het verwijderen van beplanting, ruigtes en het kappen van bomen wordt buiten de kwetsbare voortplantingsperiode en overwinteringsperiode van egel uitgevoerd en buiten de broedperiode van vogels. Dit betekent dat de werkzaamheden worden uitgevoerd tussen 1 september en 1 november. De genoemde perioden kunnen eerder of later beginnen of eindigen, afhankelijk van de lokale klimatologische omstandigheden. Dit wordt bepaald door de ecologisch toezichthouder.
10. De werkzaamheden worden uitgevoerd nadat uit een controle van de ecologisch deskundige blijkt dat er geen egels of broedende vogels aanwezig zijn in de te verwijderen beplanting, ruigtes of bomen. Bij het vaststellen van in gebruik zijnde nesten van egels of vogels worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld (zone van circa 5 meter rond het nest) tot de aanwezige egels uit eigen beweging een ander heenkomen hebben gezocht of als jonge vogels zijn uitgevlogen. Dit wordt afgestemd met de ecologisch toezichthouder.
11. Werken in de periode 1 november tot en met 15 maart is alleen mogelijk als uit een controle van de ecologisch deskundige blijkt dat geen overwinterende egels aanwezig zijn of als de werklocaties in de periode tussen 1 september en 1 november van hetzelfde jaar ongeschikt is gemaakt (en wordt gehouden) voor overwinterende egels. Het leefgebied wordt ongeschikt gemaakt voor bewoning door de egel door opgaande begroeiing en (potentiële) rustplaatsen te verwijderen en vervolgens het werkgebied in een langzaam tempo kort te maaien of te frezen. Vervolgens wordt de vegetatie ook kort gehouden (maximaal 10 cm) en vrijgehouden van blad en dergelijke.
12. Bij zowel het ongeschikt maken van het werkgebied als het herprofilen van de grond wordt in één richting gewerkt om eventueel aanwezige exemplaren de kans te geven om te ontsnappen.

6.1.4 Bouwrijp maken plangebied

13. Het bouwrijp maken van het plangebied wordt buiten het broedseizoen van vogels van open agrarisch gebied opgestart of ongeschikt gemaakt. Dit betekent dat het bouwrijp maken opgestart moet worden tussen 1 september en 1 maart om de kans op broedende vogels te minimaliseren.
14. Werken in de periode 1 maart tot 1 september (binnen de broedperiode) is alleen mogelijk als uit een controle van de ecologisch toezichthouder blijkt dat geen broedende vogels aanwezig zijn of als de werklocaties in de periode tussen 1 september en 1 maart ongeschikt zijn gemaakt (en worden gehouden) voor broedende vogels. Het werkgebied wordt ongeschikt gemaakt voor broedende vogels door een combinatie van de volgende mogelijke maatregelen: het kort maaien van vegetatie, het plaatsen van stokken met wapperende linten, graszoden afsteken en akker- en graspercelen omkeren zodat een zandig en kaal terrein ontstaat. Bij het vaststellen van in gebruik zijnde nesten van vogels worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld (zone van circa 5 meter rond het nest) tot de jonge vogels zijn uitgevlogen. Dit wordt afgestemd met de ecologisch toezichthouder.

6.1.5 Verwijderen zanddepot (met oeverwaluwkolonie)

15. Het zanddepot met de oeverwaluwkolonie wordt buiten de broedperiode van oeverwaluw verwijderd/vergraven. De geschikte periode voor het uitvoeren van de graafwerkzaamheden is 1 september tot 1 april. In deze periode verblijft de oeverwaluw in Afrika. Werken buiten deze

periode is enkel mogelijk als uit een controle van de ecologisch toezichthouder blijkt dat er geen broedende oeverwaluwen aanwezig zijn.

16. Om vestiging van oeverwaluw in nieuwe zanddepots binnen het plangebied te voorkomen, dienen geen steile wanden te ontstaan op het bouwterrein. Zorg bij voorkeur voor een helling van minder dan 45 graden.

6.1.6 Sloop verspreid staande agrarische schuurtjes

17. De sloop van de agrarische schuurtjes wordt uitgevoerd buiten de overwinteringsperiode van egel en voortplantingsperiode van bunzing, egel en steenmarter en buiten het broedseizoen van vogels. De geschikte periode voor het uitvoeren van de sloopwerkzaamheden is 1 september tot 1 november. Werken buiten deze periode is enkel mogelijk als uit een controle van de ecologisch toezichthouder blijkt dat er geen exemplaren van bunzing, egel en steenmarter en broedende vogels aanwezig zijn of als de schuurtjes in de periode 1 september tot 1 november ongeschikt zijn gemaakt voor bewoning.
18. Het is echter wel mogelijk dat in de periode 1 september tot 1 november de schuurtjes worden gebruikt als roestplaats door steenuil en kerkuil. Zodoende worden de schuurtjes voorzichtig gedemonteerd door golfplaten en/of dakpannen voorzichtig te verwijderen en rommelhoekjes voorzichtig op te ruimen. Eventueel aanwezige vogels en zoogdieren hebben dan voldoende tijd om uit zichzelf rustig weg te vliegen of te lopen. Hierdoor wordt schade aan individuen voorkomen.

6.1.7 Sloop opstallen op het erf Oosterhofweg 127

19. De sloop van de opstallen op het erf van Oosterhofweg 127 wordt uitgevoerd buiten het broedseizoen van huismus, steenuil en boerenwaluw en voortplantingsperiode van bunzing. De geschikte periode voor het uitvoeren van de sloopwerkzaamheden is 1 september tot 1 februari.
20. Het is echter wel mogelijk dat gebruik wordt gemaakt van de opstallen buiten de eerder genoemde kwetsbare periodes door bovengenoemde soorten. Zodoende worden de opstallen voorzichtig gedemonteerd door golfplaten en/of dakpannen, zonnepanelen, boeiboorden en overige gevelbekleding voorzichtig te verwijderen en rommelhoekjes voorzichtig op te ruimen. Eventueel aanwezige vogels en zoogdieren hebben dan voldoende tijd om uit zichzelf rustig weg te vliegen of te lopen. Hierdoor wordt schade aan individuen voorkomen.

6.1.8 Realiseren vervangend leefgebied en nest- en verblijfplaatsen

21. Steenmarter en bunzing: Voorafgaand aan de werkzaamheden worden zes permanente alternatieve verblijfplaatsen voor steenmarter en bunzing geplaatst binnen een zone van één kilometer rondom het plangebied (zie bijlage 3 voor de locaties). Deze verblijfplaatsen bestaan uit een vloer van negen stoeptegels, muurtjes van bakstenen en een plafond van stoeptegels met daar bovenop een laag van takken en snoeiafval. Door een opening in één van de muurtjes aan te brengen, is de verblijfplaats toegankelijk voor bunzing en steenmarter.
22. Egel: De toekomstige woonwijk wordt geschikt gemaakt als leefgebied door de aanleg van groenvoorzieningen in de wijk en doordat particuliere tuinen toegankelijk worden gemaakt voor egel. Vanuit het bestemmingsplan geldt namelijk de verplichting dat groene erfafscheidingen geplaatst moeten worden. Om het tijdelijke verlies aan leefgebied op te vangen, is aangrenzend aan de westzijde van het plangebied nieuw leefgebied gerealiseerd door een gebied van 2.000 m² in te zaaien met bloemenmengsels, bosplantsoen aan te planten en worden vier egelnestkasten verspreid in groenvoorzieningen geplaatst.
23. Steenuil: Voorafgaand aan de werkzaamheden worden zes steenuilkasten geplaatst in de omgeving van het plangebied (zie bijlage 3 voor de locaties). De locaties zijn afgestemd met de lokale

- uilenwerkgroep 'De Katoelenkiekers'. De uilenwerkgroep plaatst de steenuilkasten en neemt deze nieuwe kasten op in de jaarlijkse monitoring.
24. Kerkuil: Voorafgaand aan de werkzaamheden worden vier kerkuilkasten geplaatst in de omgeving van het plangebied (zie bijlage 3 voor de locaties). De locaties zijn afgestemd met de lokale uilenwerkgroep 'De Katoelenkiekers'. De uilenwerkgroep plaatst de kerkuilkasten en neemt deze nieuwe kasten op in de jaarlijkse monitoring.
25. Torenvalk: Voorafgaand aan de werkzaamheden worden twee torenvalkkasten geplaatst in de omgeving van het plangebied (zie bijlage 3 voor de locaties). De locaties zijn afgestemd met de lokale uilenwerkgroep 'De Katoelenkiekers'. De uilenwerkgroep plaatst de torenvalkkasten en neemt deze nieuwe kasten op in de jaarlijkse monitoring. Naast steenuilen en kerkuilen zet de lokale uilenwerkgroep zich namelijk ook in voor torenvalken.
26. Huismus: Permanente voorzieningen worden voor huismus gerealiseerd in de nieuw te bouwen woningen in de vorm van verhoogd vogelschroot of in metselen van huismuskasten. Tijdelijke voorzieningen zijn niet nodig, omdat voorafgaand aan de sloop van de stal met het huismusnest op erf Oosterhofweg 127 er reeds woningen zijn gerealiseerd met permanente voorzieningen.
27. Boerenwaluw: Voorafgaand aan de sloop van de opstallen op het erf Oosterhofweg 127 worden in totaal 10 kunstmatige boerenwaluwnesten geplaatst verspreid over twee bruggen die de Regge overkluizen (zie bijlage 3 voor de locaties). De bruggen zijn in eigendom van de gemeente Rijssen-Holten.
28. Oeverwaluw: Voorafgaand aan het verwijderen van het zanddepot wordt een nieuwe nestplaats gecreëerd door in een weiland ten westen van het plangebied een oeverwaluwwand van zand aan te leggen (zie bijlage 3 voor de locatie). Het weiland/grasland wordt door koeien begraaft. Wel is onlangs een meanderende beek door het weiland aangelegd, hetgeen de oeverwaluw ten goede komt. De oeverwaluwwand bestaat uit een zandbult bestaande uit zandig tot leemig zand welke steil wordt afgegraven (zie bijlage 4). De afgegraven zijde kijkt uit over de onlangs gegraven beek en het weiland en kent daardoor een vrij aanvliegroute. Net als in de huidige situatie blijft het weiland (met de oeverwaluwwand) afgeschermd met paal en draad om betreding door omwonenden te voorkomen. De oeverwaluwwand komt te staan op grond welke in eigendom is van de gemeente Rijssen-Holten. Onderhoud en monitoring van de oeverwaluwwand wordt uitgevoerd door de gemeente Rijssen-Holten.

6.2 Locatie maatregelen

De werkzaamheden worden binnen het plangebied uitgevoerd. De locaties van de vervangende leefgebieden en nest- en verblijfplaatsen zijn weergegeven in bijlagen 3 en 4. De locaties voor het plaatsen van de kasten voor steenuil, kerkuil en torenvalk zijn door de uilenwerkgroep gekozen en dienen nog met de woningeigenaren afgestemd te worden. De ervaring van de Katoelenkiekers is dat met enig overleg het bijna altijd lukt om toestemming te krijgen om de kasten te mogen plaatsen. Mocht onverhoopt geen toestemming worden gegeven door de eigenaar dan worden de voorgenomen kasten in de directe omgeving van de aangegeven locaties geplaatst.

In voorliggende situatie is in overleg met de lokale uilenwerkgroep 'De Katoelenkiekers' er bewust voor gekozen om één van de twee torenvalkkasten, vier van de zes steenuilkasten en alle vier de kerkuilkasten op een wat grotere afstand van het plangebied te plaatsen. Het gaat om kasten op erven in het gebied ten westen van Rijssen en één erf noordelijk van het plangebied. In deze gebieden, op respectievelijk >4 kilometer en 1,5 kilometer afstand van het plangebied, is het gebrek aan nestgelegenheid de limiterende factor voor het uitbreiden van de lokale populatie torenvalk, steenuil en kerkuil. Het plaatsen van kasten in dit gebied heeft naar verwachting een grotere meerwaarde voor de lokale populatie torenvalken, steenuilen en kerkuilen dan het plaatsen van alle kasten in de

directe omgeving van het plangebied. Bovendien zijn in de directe omgeving van het plangebied reeds drie niet-bezette nestkasten voor steenuil aanwezig (zie bijlage 2; kaart 1). Het plaatsen van twee steenuilkasten en de aanwezigheid van drie niet-bezette steenuilkasten in de directe omgeving van het plangebied zorgt voor voldoende alternatieve nestlocaties voor de uilen binnen het plangebied. Voor kerkuil en torenvalk is het plaatsen van kasten op grotere afstand van het plangebied minder van belang, omdat torenvalk en kerkuil een groot territorium hebben.

6.3 Effectiviteit maatregelen

De beschreven maatregelen worden effectief geacht doordat de maatregelen conform bijbehorende kennisdocumenten en best beschikbare kennis worden uitgevoerd. Door rekening te houden met kwetsbare en actieve periodes van de soorten wordt schade op exemplaren voorkomen. Specifiek neemt de kwantiteit en kwaliteit aan leefgebied van huismus, egel en steenmarter toe door realisatie van de woonwijk. Doordat de woonwijk natuurinclusief wordt gebouwd, profiteren ook andere soorten van de werkzaamheden zoals gierzwaluw en vleermuizen.

7. Alternatieven en belang

7.1 Alternatieve locatie

Het uitvoeren van de plannen is locatiegebonden en kan niet op een andere plek worden uitgevoerd. De gemeente heeft een uitgebreide studie uitgevoerd naar geschikte locaties voor het realiseren van woningen binnen de gemeente Rijssen-Holten (gemeente Rijssen-Holten, 2019). Uit deze studie is naar voren gekomen dat het plangebied de meest geschikte en haalbare locatie was. Deze studie is separaat aan de ontheffingsaanvraag toegevoegd. In het kader van versnelling van het woningbouwprogramma is dit project opgenomen als IMPULS-project in de provincie Overijssel. Het woningbouwproject wordt ook gefinancierd door de provincie Overijssel.

7.2 Alternatieve inrichting en werkwijze

Alternatieve inrichting voor het beoogde plan is geen optie, aangezien alternatieve inrichtingsmaatregelen niet het gewenste resultaat opleveren en bovendien geen meerwaarde hebben voor de aanwezige soorten. Stedenbouwkundig is ervoor gekozen om aansluiting te maken met de bebouwde kom van Rijssen en reeds aanwezige woonwijk Opbroek-Zuid en wijk in aanbouw Opbroek-Noord. Een alternatieve werkwijze is niet aan de orde. Voor steenmarter, bunzing, egel, steenuil, kerkuil, buizerd, torenvalk, huismus, boerenwaluw en oeverwaluw worden alle nodige voorzorgsmaatregelen genomen om schade tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tot een minimum te beperken.

7.3 Alternatieve planning

De planning is volledig aangepast aan de functies die het plangebied heeft voor de soorten. De werkzaamheden vinden plaats in de ecologisch meest gunstige periode. Het hanteren van een andere planning heeft voor de aanwezige soorten en eventueel aanwezige broedende vogels geen voordelen.

7.4 Belang

De ontheffing wordt aangevraagd op basis van de volgende belangen:

a) In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid.

b) in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.

Het project draagt bij aan de oplossing voor de heersende woning schaarste. Na afronding van het project zijn 500 (betaalbare) woningen gereed. Het gaat om appartementencomplexen, twee-onder-een-kappers, vrijstaande woningen en hofwoningen. De vraag naar woningen is al jaren groter dan het aanbod waardoor de huizenprijzen maar blijven stijgen. Het aantal daklozen is de afgelopen tien jaar verdubbeld en vele tienduizenden mensen (schattingen lopen uiteen) wonen noodgedwongen in een huisje op een vakantiepark. Daarnaast zijn er de jongeren die nog bij hun ouders wonen, maar het liefst een eigen huis zouden willen. Dit zijn enkele gevolgen van het huidige woningtekort in Nederland. De woningbehoefte in groen stedelijke woonmilieus is groot. De geplande ruimtelijke ontwikkeling voorziet de bouw van 500 woningen, in Rijssen in een groen stedelijk woonmilieu. Hiermee wordt duidelijk aangesloten bij de woningbehoefte van Nederland en Rijssen. Het plan draagt dus bij aan het terugdringen van de huidige woningnood in Nederland. Het belang van de werkzaamheden is daarmee aangetoond.

Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Adams, A., R.J. Bijlsma, G. Bos, S. Clerks, J. Janssen, A. van Kleunen, W. Remmelts, N. van Rooijen, J. Schaminée, A. Schmidt, C van Swaay & S Wijnhoven (2020). Vogel- en Habitatrichtlijnrapportage 2019. Wageningen UR.

Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters & J.C. Buys (redactie) (2016). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. –Natuur van Nederland 12. Naturalis Biodiversity Center & EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.

BIJ12 (2017a). Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12 (2017b). Kennisdocument Huismus *Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12 (2017c). Kennisdocument Kerkuil *Tyto alba*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

BIJ12 (2017d). Kennisdocument Steenuil *Athene noctua*. Versie 1.0, juli 2017. BIJ12, Utrecht.

Douma, T., Zoon, C. & T. Bode (2011). De zoogdieren van Overijssel. Verspreiding en leefwijze van in het wild levende zoogdieren. Profiel, Bedum.

Gemeente Rijssen-Holten (2019). Locatiestudie woningbouw Rijssen. April, 2019.

Goutbeek, A.B. (2018). De Staat van Instandhouding: Factsheets voor 25 soorten in Gelderland. Provincie Gelderland, Arnhem.

Jansen, S. (2020). Quicksan Wet Natuurbescherming Opbroek Rijssen. 08-06-2020. Versie 1.0.

Van Maanen, E. & Hoksberg, M. (2007). Samenleven met een vreemde snuiter in Deventer. Een beheerplan voor het mens- en diervriendelijk omgaan met steenmarterproblematiek. Rapport 07110. EcoGroen Advies, Zwolle.

Internet

NDFF (2022). Nationale databank flora en fauna. Uitvoerportaal (<https://www.ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/>). Raadpleging in mei 2022.

Sovon (2022). Website met soortinformatie over vogels (www.sovon.nl).

Vogelbescherming (2022). Website met soortinformatie over vogels (www.vogelbescherming.nl).

Zoogdiervereeniging (2022). Website met soortinformatie over zoogdieren (www.zoogdiervereeniging.nl).

Bijlagen

Bijlage 1

Voorlopige inrichtingsschets

Opbroek Oost

Stedebouwkundig plan

maart 2021

- Legenda
- huidige kavel
 - nieuwe woning
 - appartement
 - rijweg
 - parkeren
 - voetpad
 - struipad
 - fietspad
 - wandelpad
 - huidige bomenlaan
 - nieuwe boom/laan
 - bosschage/haag
 - natuurlijke zone
 - groen plantsoen/boomgaard
 - wadi
 - waterbufferzone
 - Leidegraven (beek)
 - speelplek

100 m

Bijlage 2

Vastgestelde natuurwaarden

Kaart 1: uilen

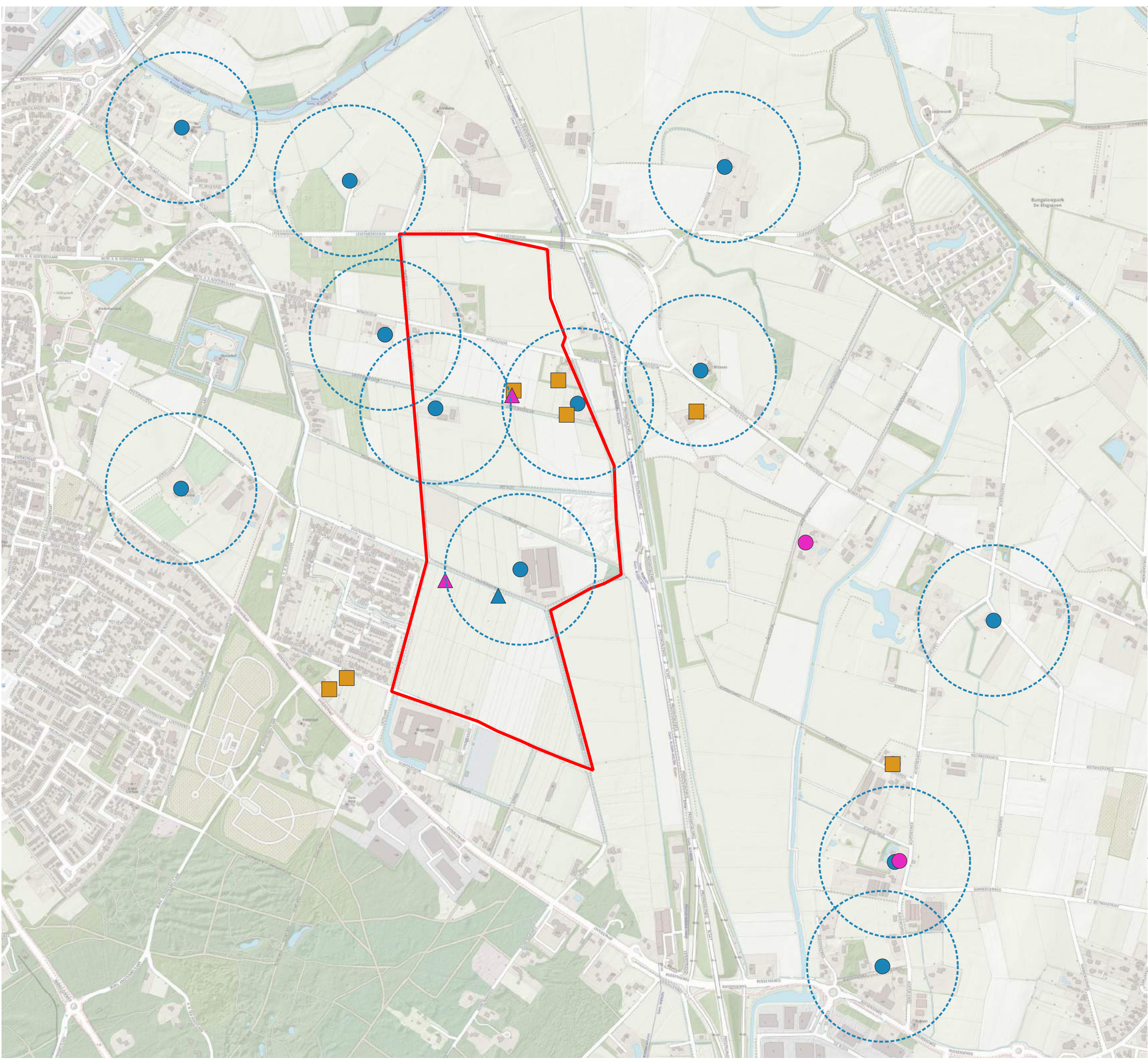
Kaart 2: overige vogels

Kaart 3: zoogdieren

Kaart 4: leefgebied egel

Kaart 5: foerageergebied steenuil

Kaart 6: uitwijkmogelijkheden buizerd

Project

Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp

Waarnemingen uilen

Legenda

plangebied

Kerkuil nestplaats

Kerkuil roestplaats

Steenuil roestplaats

Steenuil nestplaats

Niet bezet

Territorium grootte (straal 200 meter)

Datum

02-11-2021

Versie

Definitief

Kaartnummer

/

Schaal

1:10.000

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Formaat

A3, liggend

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door

M. Boerhof

Projectnummer

21072

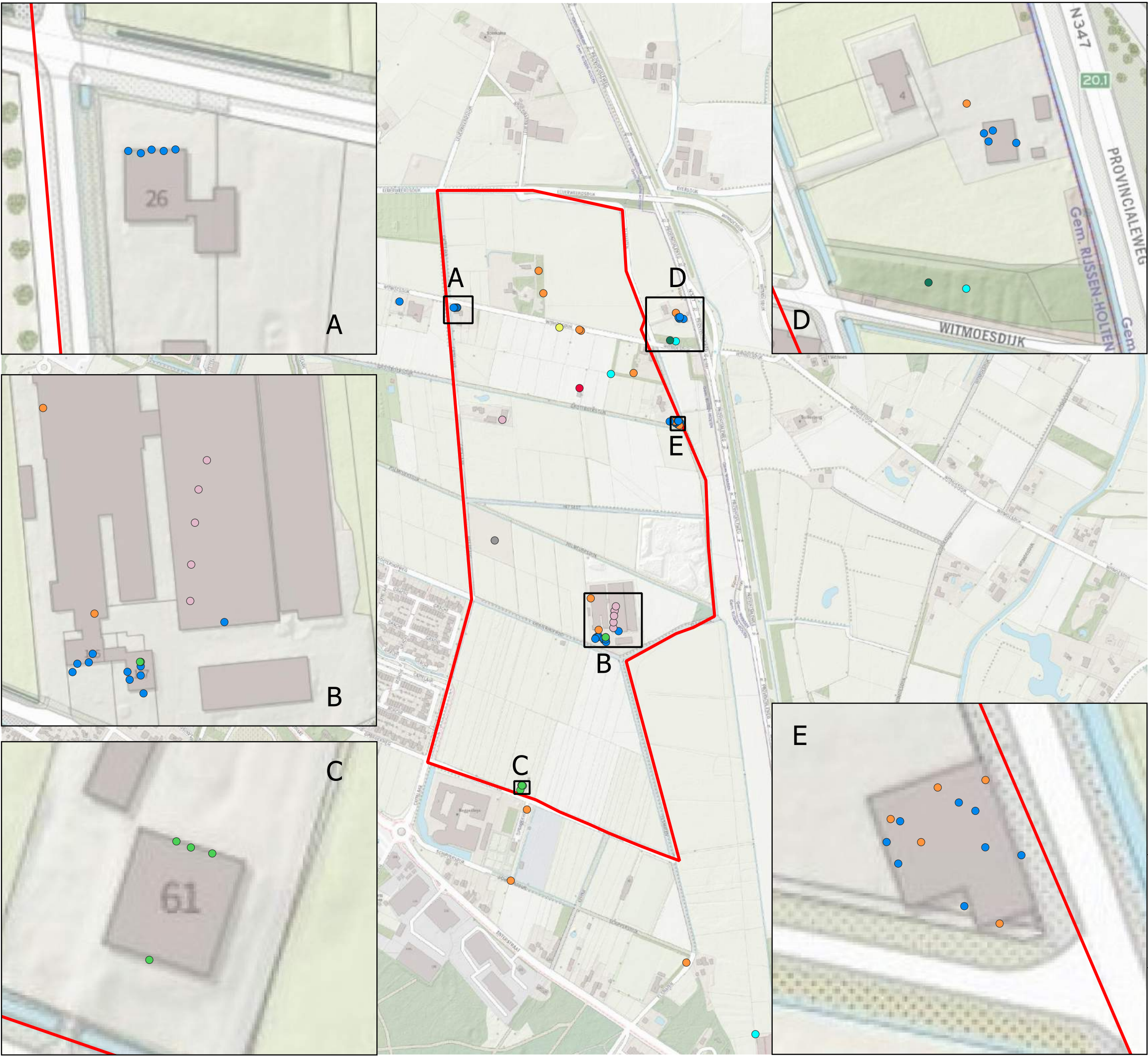
Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

eco

groen

advies & ingenieursbureau

Project
Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp
Waarnemingen vogels

Legenda

plangebied

Aangetroffen nesten

boerenwaluw

buizerd

grote bonte specht

huismus

huiswaluw

oeverwaluw (kolonie circa 35 nestgangen)

spreeuw

torenvalk

zwarte roodstaart

Datum
02-11-2021

Versie
Definitief

Kaartnummer
/

Schaal
1:8.000

Kaartondergrond
BGT/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door
M. Boerhof

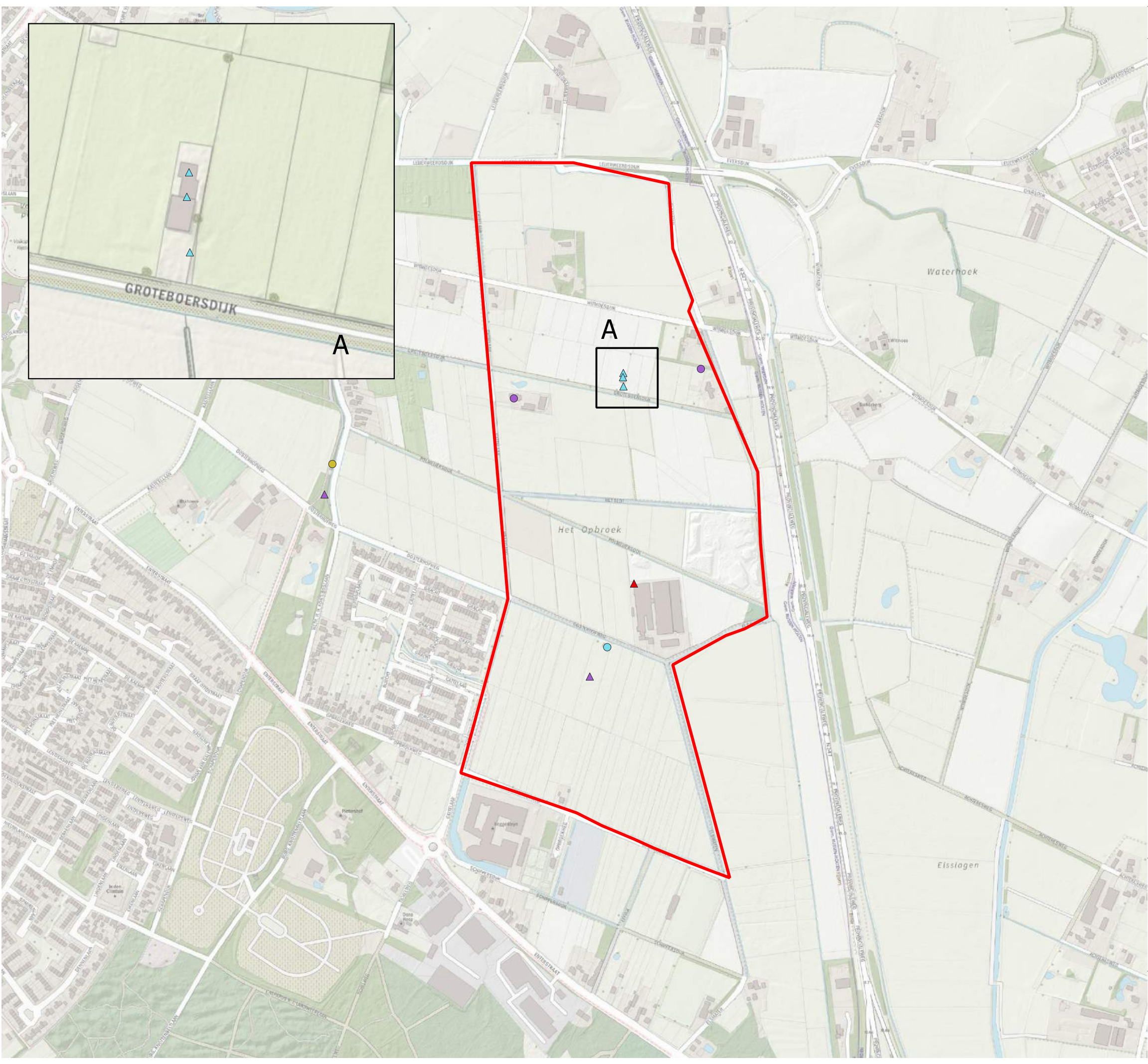
Projectnummer
21072

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

eco
groen

advies & ingenieursbureau

Project

Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp

Waarnemingen zoogdieren

Legenda

plangebied

▲

bunzing (sporen)

●

eekhoorn (zicht waarneming)

●

egel (bewonersmelding)

▲

egel (op wildcamera)

●

steenmarter (op wildcamera)

▲

steenmarter (sporen)

Datum

06-12-2021

Versie

Definitief

Kaartnummer

/

Schaal

1:7500

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Formaat

A3, liggend

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door

M. Boerhof

Projectnummer

21072

Zuiderzeelaan 53

8017 JV ZWOLLE

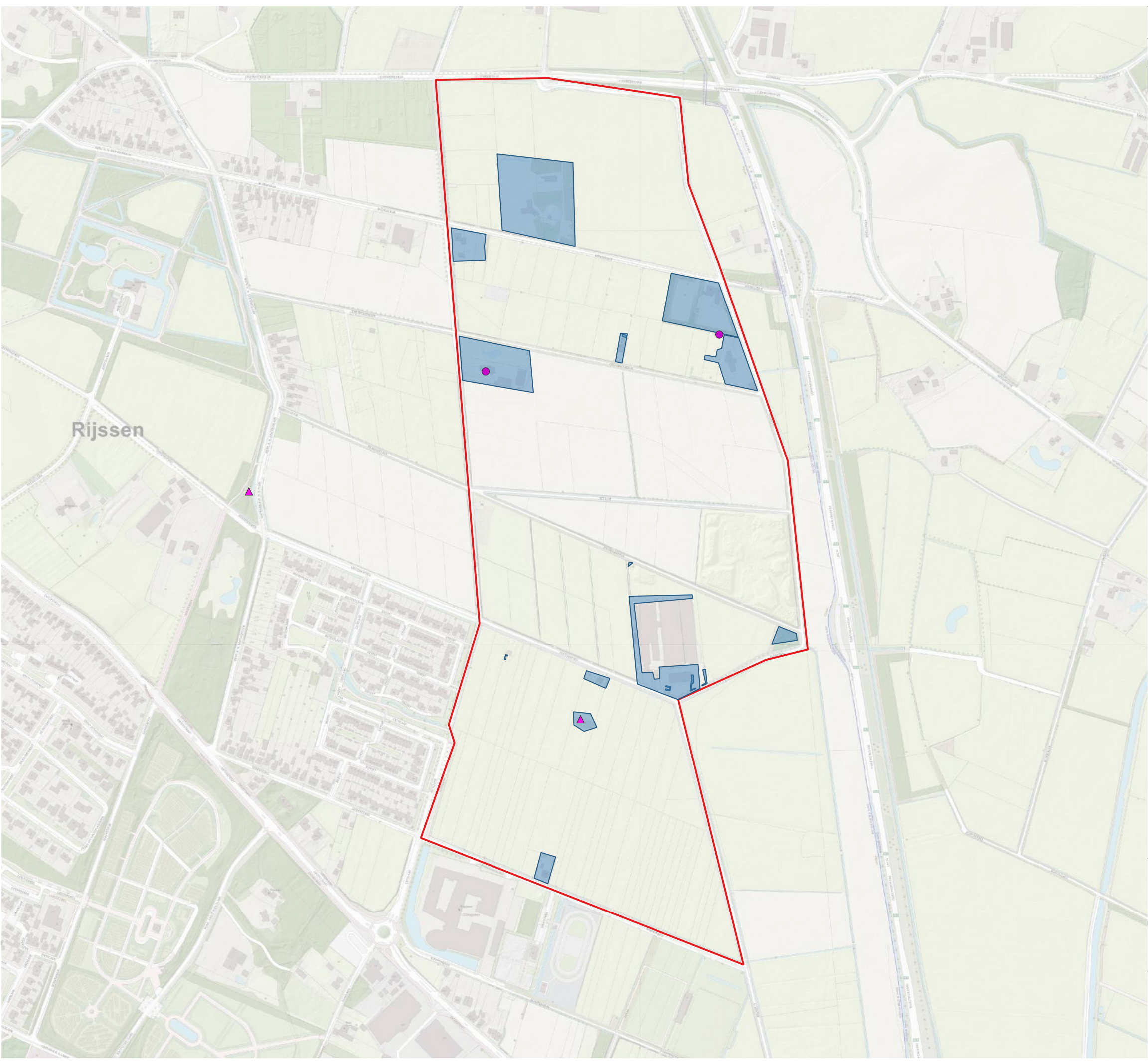
T 038-4236464

I www.ecogroen.nl

eco

groen

advies & ingenieursbureau

Project

Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp

Geschikt leefgebied egel

Legenda

Plangebied

Geschikt leefgebied egel

▲

Egel (waarneming Ecogroen)

●

Egel (melding bewoners)

Datum

29-04-2022

Versie

Definitief

Kaartnummer

/

Schaal

1:6.000

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Formaat

A3, liggend

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door

M. Boerhof

Projectnummer

21072

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

eco
groen

advies & ingenieursbureau

Project

Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp

Grondgebruik territoria steenuilen

Legenda

Plangebied

Steenuil nestplaats

Territorium grootte (straal 200 meter)

Landgebruik foerageergebied steenuilen

Optimaal geschikt

Marginaal geschikt

Niet geschikt

Significante overlap met ander territorium
50% van oppervlak berekend

Datum
29-04-2022

Versie
Definitief

Kaartnummer
/

Schaal
1:5.000

Kaartondergrond
BGT/PDOK

Formaat
A3, liggend

Opdrachtgever
Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door
M. Boerhof

Projectnummer
21072

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

ecogroen

advies & ingenieursbureau

Project

Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp

Uitwijkmogelijkheden buizerd

Legenda

Plangebied

nestplaats buizerd

Buffer 1km

Uitwijkmogelijkheden buizerd

Datum

29-04-2022

Versie

Definitief

Kaartnummer

/

Schaal

1:10.000

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Formaat

A3, liggend

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen - Holten

Getekend door

M. Boerhof

Projectnummer

21072

Zuiderzeelaan 53
8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464
I www.ecogroen.nl

eco
groen

advies & ingenieursbureau

Bijlage 3

Locaties permanente voorzieningen

Project

Ecologisch onderzoek uitbreidingswijk Opbroek-Oost

Onderwerp

Locaties nieuwe voorzieningen

Legenda

plangebied

Nieuw te realiseren voorzieningen

Ingezaaid bloemenmengsel en bosplantsoen (circa 2.000 m2)

Boerenzwaluwkunstnesten (in totaal 10)

Egelnestkast (in totaal 4)

Kerkuilkast (in totaal 4)

Marterhoop (in totaal 6)

Steenuilkast (in totaal 6)

Torenvalkast (in totaal 2)

Oeverzwaluwwand in de vorm van één zandbult

Datum

23-06-2022

Schaal

1:12324

Opdrachtgever

Gemeente Rijssen - Holten

Versie

Definitief

Kaartondergrond

BGT/PDOK

Getekend door

R. Olthof

Kaartnummer

/

Formaat

A3, liggend

Projectnummer

21072

Zuiderzeelaan 53

8017 JV ZWOLLE

T 038-4236464

I www.ecogroen.nl

eco

groen

advies & ingenieursbureau

Bijlage 4

Beschrijving vervangende voorzieningen

Steenmarter en bunzing

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden zes permanente alternatieve verblijfplaatsen voor steenmarter en bunzing geplaatst binnen een zone van één kilometer rondom het plangebied (zie bijlage 3 voor de locaties). Deze verblijfplaatsen bestaan uit een vloer van negen stoeptegels, muurtjes van bakstenen en een plafond van stoeptegels met daar bovenop een laag van takken en snoeiafval (zie figuren B1 en B2). Door een opening in één van de muurtjes aan te brengen, is de verblijfplaats toegankelijk voor bunzing en steenmarter. De martervoorzieningen staan in groenvoorzieningen welk in eigendom zijn van de gemeente Rijssen-Holten.

Figuur B1 Een tekening van een vervangende steenmarterverblijfplaats zoals voorgesteld door de zoogdiervereniging. Bron foto: Zoogdiervereniging.

Figuur B2 Voorbeeld van een steenmarterverblijfplaats, met een fundering van stenen (links) en afgewerkt met takken en grond (rechts).

Egel

De toekomstige woonwijk wordt geschikt gemaakt als leefgebied door de aanleg van groenvoorzieningen in de wijk en doordat particuliere tuinen toegankelijk worden gemaakt voor egel. Vanuit het bestemmingsplan geldt namelijk de verplichting dat groene erfafscheidingen geplaatst moeten worden. Om het tijdelijke verlies aan leefgebied op te vangen, is aangrenzend aan de westzijde van het plangebied nieuw leefgebied gerealiseerd door een gebied van 2.000 m² in te zaaien met bloemenmengsels, bosplantsoen aan te planten en worden vier egelnestkasten (type: ZK EM 01; of vergelijkbaar) verspreid in groenvoorzieningen geplaatst (zie bijlage 3). De egelnestkasten worden geplaatst op geschikte (beschutte) plekken in het bos, park of tuin. De kast wordt geplaatst onder een struik of verborgen aangebracht door de kast te bedekken met takken en bladeren.

Figuur B3 Voorbeeld van de egelnestkast type ZK EM 01. Bron foto's: VivaraPro.nl

Figuur B4 Onlangs ingezaaide bloemstrook rondom de beek in de woonwijk in aanbouw 'Opbroek-Noord'.

Figuur B5 Groene erfafscheidingen in woonwijk Opbroek-Noord, zoals ook verplicht wordt voor Opbroek-Oost.

Steenuil en kerkuil

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden zes steenuilkasten en vier kerkuilkasten geplaatst verspreid over respectievelijk drie en vier erven in de omgeving van het plangebied (zie bijlage 3 voor de locaties). De locaties zijn afgestemd met de lokale uilenwerkgroep 'De Katoelenkiekers'. De uilenwerkgroep plaatst de steenuil- en kerkuilkasten en neemt deze nieuwe kasten op in de jaarlijkse monitoring.

Figuur B6 Voorbeeld van een steenuilkast (links) en kerkuilkast (rechts). Bron foto's: Vivara.nl en Ecotierra.nl

Torenvalk

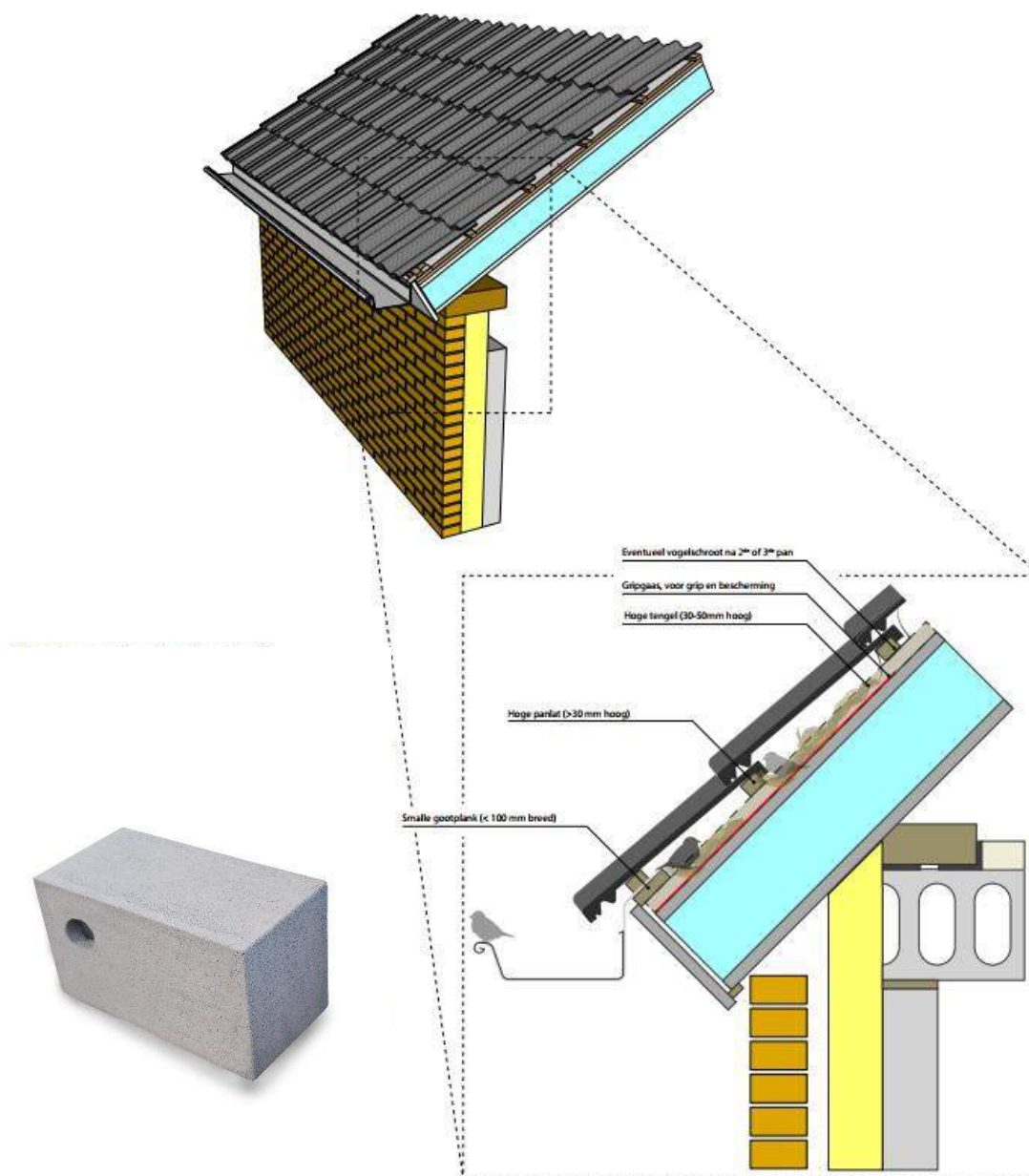
Voorafgaand aan de werkzaamheden worden twee torenvalkkasten geplaatst in de omgeving van het plangebied (zie bijlage 3 voor de locaties). De torenvalkkasten worden of aan palen of bomen geplaatst. De locaties zijn afgestemd met de lokale uilenwerkgroep 'De Katoelenkiekers'. De uilenwerkgroep plaatst de torenvalkkasten en neemt deze nieuwe kasten op in de jaarlijkse monitoring. Naast steenuilen en kerkuilen zet de lokale uilenwerkgroep zich namelijk ook in voor torenvalken.

Figuur B7 Voorbeeld van een torenvalkkast aan een paal (links) en een boom (rechts). Bron foto: Vereniginglandvanooij.nl en Vivara.nl

Huismus

Permanente voorzieningen worden voor huismus gerealiseerd in de nieuw te bouwen woningen in de vorm van verhoogd vogelschroot of in metselen van huismuskasten. Tijdelijke voorzieningen zijn niet nodig omdat voorafgaand aan de sloop van de stal met het huismusnest op erf Oosterhofweg 127 er reeds woningen zijn gerealiseerd met permanente voorzieningen. Eén neststeen is geschikt voor één paartje huismussen. De neststenen worden zo hoog mogelijk in de gevel geplaatst. Om huismus nieuwe nestgelegenheid te bieden, kan het vogelschroot ook op de derde panlat aangebracht worden in plaats van bij de dakvoet (zie figuur B8). Voor deze optie geldt dat 1 meter lengte verhoogd aangebracht vogelschroot geschikt is voor twee paartjes huismussen (compensatie voor het verlies van één paartje huismussen). Afhankelijk van de toe te passen dakplaten is het noodzakelijk om beschermende maatregelen te nemen om beschadiging van de dakplaten te voorkomen (in verband met garantie). Dit is mogelijk door watervast hardboard (bv Masonite) aan te brengen tussen de eerste drie panlatten. Groot voordeel van het verhoogd aanbrengen van vogelschroot is dat het met geringe meerkosten mogelijk is om extra compensatie aan te brengen. Extra kosten zijn mogelijk gemoeid met het aanbrengen van watervast hardboard.

Figuur B8 Voorbeeld huismus neststeen (links) en schets verhoogd aanbrengen vogelschroot (rechts).

Boerenwaluw

Voorafgaand aan de sloop van de opstallen op het erf Oosterhofweg 127 worden in totaal 10 kunstmatige boerenwaluwnesten geplaatst verspreid over twee bruggen die de Regge overkluizen (zie bijlage 3 voor de locaties). De bruggen zijn in eigendom van de gemeente Rijssen-Holten.

Figuur B9 Voorbeeld kunstnest boerenwaluw. Bron foto: Vivara.nl

Figuur B10 Eén van de twee bruggen waaronder de boerenwaluw kunstnesten worden geplaatst. Het betreft de brug 'Wierdensestraat'.

Oeverwaluw

Voorafgaand aan het verwijderen van het zanddepot wordt een nieuwe nestplaats gecreëerd door in een weiland ten westen van het plangebied een oeverwaluwwand van zand aan te leggen (zie bijlage 3 voor de locatie). Het weiland/grasland wordt door koeien begraasd. Wel is onlangs een meanderende beek door het weiland aangelegd, hetgeen de oeverwaluw ten goede komt. De oeverwaluwwand heeft de volgende eigenschappen:

- Bestaat uit een zandbult bestaande uit zandig tot leemachtig zand;
- De zandbult heeft minimaal de volgende afmetingen: 4 meter lang, 1,50 meter diep en 2,50 hoog.
- De zandbult dient te grenzen aan de oever van de beek (dus pal langs de beek). Dit is om te voorkomen dat predatoren gemakkelijk de nestgangen kunnen bereiken.
- De bovenzijde van de zandbult dient bedekt te worden met worteldoek om te voorkomen dat wortels van vegetatie de toekomstige nestgangen doorboren. Het worteldoek wordt vervolgens afgedekt met weer een laag zand (afdeklaag van minimaal 30 centimeter).
- De zandbult dient goed aangetrild of aangedrukt te worden.
- De afdeklaag wordt ingezaaid met een bloemrijk zadenmengsel.
- De zijde langs de beek dient steil afgegraven te worden. Dus bij de oever recht omhoog te lopen.
- De afgegraven zijde dient als aanvliegroute en dient vrij te zijn van opschietende vegetatie.
- De locatie is niet openbaar toegankelijk doordat, net als in de huidige situatie, het weiland (met de oeverwaluwwand) afgeschermd wordt met prikkeldraad om betreding door omwonenden te voorkomen.

De oeverwaluwwand komt te staan op grond welke in eigendom is van de gemeente Rijssen-Holten. Onderhoud en monitoring van de oeverwaluwwand wordt uitgevoerd door de gemeente Rijssen-Holten. Het volgende beheer is noodzakelijk:

- De aanvliegroute dient in de periode 1 april – 1 september (het moment dat oeverwaluw in Nederland is) vrij te blijven van opschietende vegetatie.
- De gehele oeverwaluwwand dient niet of slechts schaars begroeid te zijn met vegetatie.
- De oeverwaluwwand dient elk jaar in februari-maart recht te worden afgestoken.

Figuur B11 Impressie van een gemaakte oeverwaluwwand langs het water. Bron foto: dbgbouwenreststoffen.nl

Figuur B12 De onlangs ingerichte meanderende beek waarlangs de oeverwaluwand (rode rechthoek) en vrije aanvliegroute (rode pijlen) wordt geplaatst.

Figuur B13 Impressie van het weiland met de beek waarin de oeverwaluwand wordt geplaatst.